

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40 ;

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și întorurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lec
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Salutul nostru.

Zile de sărbătoare va avea acum Sibiiul, cum numai arareori cetești în cronica unui oraș: adunarea generală a „Asociațiunii”, congresul bisericii gr. orientale și congresul comercianților români. Importanța treime a vieții noastre naționale: cultura românească, biserica românească și comerțul românesc vor ține adunări, cari vor învia pentru o clipă adevărata icoană a vieții noastre de acum și din trecut. Culmea serbărilor va fi însă desvălirea bustului lui Gh. Bariț, părintele ziaristicii române. Despoiați de toate drepțurile noastre politice scăparea noastră este numai în cultura și în economia națională și de aceea atenția întregului nostru neam se îndreaptă acum spre Sibiiu, unde conducătorii noștri vor da seama înaintea lumii românești despre activitatea „Asociațiunii”, despre cerințele bisericii gr. or. și despre nevoile cu cari se luptă comercianții noștri. Cu această ocazie se vor repara greșelile din trecut, se vor face planuri nouă de... război cultural, se vor așeza oameni noi la posturi, și se vor lua măsuri pentru premenirea vieții culturale a neamului. Sub steagul luminării poporului român din țara aceasta, deci sub steagul păcii, al progresului și al iubirii frățești, se întrunesc Români în zilele aceste la Sibiiu. „Românul” organul partidului nostru național trimite în numele întregului neam românesc din Ardeal și Țara unguerească salutul său parlamentului culturii românești, congresului bisericesc gr. or. și celui al comercianților noștri! Quod bonum, faustum, fortunatumque sit!

Congresul național-bisericesc

Arad, 12 Octomvrie.

„În momentele acestea mari, cari fac în biserica noastră o epocă însemnată, mă rog de Dumnezeu prea umilit ca congresul nostru prezent și cele viitoare să desvoalte după sfatul său dumnezeesc astfel de afaceri, cari să merite de a fi caracterizate de cartea unui născut fiului său, a Domnului nostru Isus Christos, scrisă nu cu negreală, ci cu Duhul Dumnezeului celui viu, nu în table de piatră, ci în tablele cele trupești ale inimii membrilor dela viitoarele congrese, pentru că numai astfel făcând Tu, noule Ierusalim, Te vei înoui și vei justifica în fapte, că Ți-au venit Țic iarăș lumina și că mărirea Domnului iarăș peste Ține au răsărit și că această casă Tatăl o au zidit, Fiul o au întărit și Duhul sfânt o au sântit. Care toate fie, fie, amin”.

Marele arhiepiscop Andrei baron de Șaguna cu aceste cuvinte a terminat discursul său, prin care a deschis, în 16/28 Septemvrie 1868, primul congres național-bisericesc al metropoliei noastre restituite.

Cu multă și sinceră evlavie au fost rostite cuvintele acestea, cu multă evlavie au fost ascultate, căci sufletele, ieșite abia din robie, erau cuprinse de bucuria eliberării din jugul sârbesc, mai vârtos însă erau cuprinse de mari nădejdi pentru prosperarea neamului nostru prin activitatea bisericii, acum naționale-românești.

Nădejdiile marelui arhiepiscop și nădejdiile părinților noștri nu s'au împlinit. Suntem aproape de aniversarea semicentenară a re-

scriptului împărătesc din 12/24 Decemvrie 1864, prin care s'a reînființat vechea metropolie și trebuia să ne dăm seamă de viața noastră bisericescă în această jumătate de veac, nu preamărindu-ne unii pe alții și închinându-ne puternicilor, ci contemplând cele făcute și cele nefăcute, scrutând cauzele, stabilind responsabilitățile și desemnând limpede cărările îndreptătoare pentru viitor.

Trebuie să constatăm înainte de toate, că dela moartea marelui Andrei până în ziua de astăzi cărjele episcopicești în metropolia restituită niciodată n'au fost purtate de individualități remarcabile prin vrednicii, cari trebuie să se ceară dela conducătorii aleși ai unui neam.

Este viu simțită lipsa bărbaților, cari au pregătirile trebuitoare unui episcop. Totuși, mai ales din partea arhierilor, se împiedecă, ori nu se promovează în destul creșterea unei surescunțe pentru scaunele vlădicești. Lipsiți de orizonturile largi ale culturii universale, fără conștiința perfectă a limbilor mari apusene, încemeniți în deprinderile anahrone ale unei lumi îmbibate cu veninul bizantin, aspirații noștri la scaunele episcopicești se disting tocmai prin caracteristică diametral opuse celor ce am dori să vedem la dânsii.

Dacă congresul național-bisericesc și-ar fi împlinit chemarea, ar fi trebuit de mult să ia măsuri pentru creșterea potrivită a înaltului cler în biserica dreptmăritoare a Răsăritului, căci, ori cât de constituțională ar fi, fiecare biserică se caracterizează prin vlădicii săi.

Viața constituțională a bisericii noastre ortodoxe n'a produs roadele așteptate. Înainte de toate nu s'a dat niciodată cuvenită însem-

Informațiuni literare.

Dela Teatrul Național.

1. Ludovic Dauș, **Cumpăna**. Piesă în 4 acte.
2. Hermann Bahr, **Concertul**. Comedie în 3 acte.

1. Afișul teatrului național ne-a surprins cu știrea că d. L. Dauș încearcă încă. Toată viața a încercat; și, vai!, va mai încerca. Mai ales acum, după ce on. comitet al teatrului l-a decretat vrednic de întâia scenă a țării.

Și stam cu indoială în fața afișului și gândiam: „Tot trebuie să fie ceva în capul acestui poetaștru. Privește ce nume armonioase a găsit persoanelor piesei sale: Iorgu Ralea, Raul, Alexandru Ralea, Adrian Voltescu (dela Volta, probabil: vezi cinematograful), Emil Stavian, Liana, Marta și Tub. Bravo! Numele sună foarte bine. Promite.. Dar..” Și n'am mai gândit nimic, deoarece numele cetite mi-au adus în minte o serie de alte nume armonioase din literatura universală și când gândești numai astfel de lucruri e cași cum n'ai gândi nimic.

Seara. Autorul este gentil: Frac, cravată albă, ochelari și priviri care măsură repede și curios pe ceice vin. Sânt dintre cei dintâi, dar autorul a venit și mai de vreme. Va fi nervos? Mai știi! În tot cazul suprafața este liniștită; și privirea fără energie ca totdeauna. Și cum opera este omul și omul opera uit cu desăvâr-

șire armonia numelor și mă tem de piesa fără energie.

Publicul l-a chemat; firește. Dar nu l-a urmat, ci aiurea: întâia oară după scena în care mama vitregă și tânără cade în brațele fiului vitreg și aproape de aceeași vârstă cu ea. Ce va fi aplaudat publicul: scena de amor între mamă și fiu, ori felul cum actorii o jucaseră? Cine să știe?! Destul că la sfârșit autorul nu a fost chemat. Și nici nu merita să fie chemat.

Și totuși dacă-i vorba să fim drepti și atât de generoși, ca să stăm de vorbă și despre piețele rău făcute, trebuie să mărturisim că tocmai actul al patruilea este cel mai bun, adecă: cel mai bun dintre cele patru ale d. L. Dauș, cari toate nu sunt bune. În actul acesta stau față în față tatăl și fiul și tatălui i se lămurește treptat situația grea a fiului, situația în care el, care încă nu știe cine-i iubita fiului, îi dă acestuia sfatul să stărue în amor, s'o iea, s'o cucerească, să-și curme astfel durerile, căci în amor triumful trebuie căutat cu orice chip: Tatăl cere fiului să-i iea nevasta. Dar ce va zice tatăl când va afla îndată că iubita fiului este chiar nevasta lui, este mama acestuia? Va fi consecvent? Va îndemna mai departe? Tatăl este un doctor celebru, un erudit, un cunoscător al vieții omenesti. Ce va zice el, care-i bătrân pe lângă ea, care — crezându-se încă al vieții — s'a amăgit pe sine și a amăgit-o și pe ea? În fața nenorocirii el își dă șieși toată vina, iar tinerilor nici una; suferă și cade jos când Liana

și trage un glonț făcând astfel loc pentru o nouă iubire neturburată între tată și fiu. Iată unicul lucru ce-mi plăcu din partea dlui L. Dauș: felul cum a susținut în actul al patruilea pe tatăl. Unicul, deoarece restul este naiv.

Cetitorul a înțeles despre ce-i vorba în Cumpăna. Trebuie să-i mai spun numai că dialogul este plin de vorbe de spirit, din care lipsește orice spirit; că vorba „orizontală” (= femeie stricată) nu se poate admite în teatru; și că figuri ca aceea — extraordinară — a doctorului care vede chipul Lianeii până și — în ranele ce le operează sunt dovezi că uneori lipsa de gust a autorului n'are margini.

Sunt, domnule L. Dauș, conflicte cari nu se pot înțelege fără o clară filosofie, intuitivă sau spriginită și de studiu, cari nu se pot intrupa fără putința de a le da adâncimea ce-o reclamă. Ai ales un astfel de conflict, dar filosofia cu priviri depline n'am văzut-o și nici puterea nu ne-a făcut să devenim atenți. Păcat de oboseală și de actorii noștri, cari știu lucra și sunt puși să lucreze la Cumpăna.

2. Pe Hermann Bahr îl cunosc de când cetiam regulat revista „Die Zeit”, care s'a prefăcut mai apoi în ziarul cotidian cu același nume.

Bahr este un Neamț din Austria; un spirit foarte viu și vecinic alergător după noutăți: Până la o vreme adorator al literaturii franceze, apoi Vienez cu foarme parisiene, acum urmăriind serios ideale umane.

nătate luminei și școala confesională ortodoxă română nu s'a putut desvolta pe temeiurile sale firești, ci a trebuit să cadă jertfă șovinismului maghiar, ea este astăzi floare o-filită în grădina vieții noastre românești și una din cele mai arzătoare probleme, cari bat la poarta înțelepciunii și energiei congresului național-bisericesc trebuie să fie tocmai mântuirea acestei școale din ghiarele șovinismului și îndreptarea ei în serviciul exclusiv cultural al credincioșilor. Nu este cu puțință ca biserica ortodoxă română să înceteze vr'odată a protesta împotriva legilor școlare, cari au abătut școala noastră confesională dela chemarea ei adevărată și din învățătorii noștri au făcut nefericiți robi, cari trebuie să tremure de ori ce secătură, ce vine la el în numele ideii de stat național maghiar.

Este adevărată rușine pentru noi, că în cei 44 de ani, de când avem Statutul-Organic, școala confesională a tânjit numai și niciodată nici o sforțare nu am făcut pentru întărirea ei. Unde sunt școlile tractuale din centrele propopiatelor? Unde e școala agronomică pentru credincioșii noștri exclusiv agronomi? Unde sunt școlile de meserii, cari toate se puteau înființa pe temeiuri bisericești?

Am ajuns acum să închidem și una ori alta din preparandiile noastre. Intr'adevăr avem informații, că atât la preparandia din Arad, cât și la cea din Caransebeș sunt atât de puțini elevi, încât este curat risipă de bani a întreține un întreg corp didactic pentru instruirea câtorva băieți, cari văzându-se atât de solitari, simțesc și ei rostul rușinător al sorții lor. Am auzit un episcop plângându-se că 20 de școli în dieceza sa au rămas goale în lipsa de învățători. Și la stat e surplus foarte mare în producția de învățători. Unde mergem deci, Mărit Congres național-bisericesc? Nu se gândește absolut nimeni la inaniția institutelor noastre preparandiale. Nimeni nu are vr'o idee pentru mântuirea lor. Azi-mâne nu vom mai avea școale confesionale românești din simplul motiv, că nu vor fi candidați de învățători. De altfel toată lumea vede și știe că se apropie statificarea totală a învățământului poporal și nimeni nu se gândește la chestia cantorilor bisericești, cari vor avea chemarea să înlocuiască tipul acum dispărut

al „dascălului”, care trăia cu adevărat viața poporului său și era una cu dânsul.

Și ori cât de gingașă ar fi, de ce să neglijam până la sfârșit chestia preotească? Ori nu vedem preotul român deslipindu-se de viața credincioșilor săi și prefăcându-se într'un fel de funcționar de stat, care nu mai privește în jos spre stratul înțelenit, pe care ar avea datorința să-l are, să-l samene, și să-l plivească, ci-și îndreaptă ochii și urechile în sus, de unde vine darul? Am fost vinovați că nu ne-am îngrijit nici de acești harnici slujitori ai neamului nostru, ci i-am lăsat pradă timpului, care a trecut peste dânsii, lăsându-i cu armatura lor învechită în mijlocul unei lumi cu desăvârșire înnoite. În creșterea preoției deasemenea am fost staționari. Nu am progresat cu gradele de evoluțiune a societății și astăzi preotul nostru nu este în stare să-și îplinească chemarea, care îl determină să fie conducătorul credincioșilor nu numai în cele sufletești, ci și în cele lumesti. Unde este însă activitatea economică-socială a preoției noastre? Și pentru ce nu se lasă preoțimea să se constituie în societăți preoțești? Ori aceasta o admite, o pretinde chiar spiritul constituțional și sobornicesc al bisericii orientale. Din convingeri curate și cu sinceră încredere în preoțimea ortodoxă română ne alăturăm dorinței acesteia și cerem să i se dea acestei preoții dreptul de a se constitui în societate cu statute încuviințate din partea forurilor superioare bisericești. Nu vedem absolut nici o primejdie în reuniunile preoțești. Dimpotrivă. Sperăm că, odată constituiți în reuniuni preoții ei înșiși vor ști să afle calea mântuirii și să se întoarcă exclusiv la chemarea lor sfântă aflând prin înțelepciunea lor mijloacele, cari să-i scape din lanțurile ucigătoare cu cari statul încearcă să le lege conștiința românească.

Sistemizarea catedrelor pentru științele economice-sociale la seminariile noastre este o prea justă cerere, a cărei favorabilă rezolvire nu se mai poate amâna. Să spălăm odată de pe sufletele noastre rugina falșului conservatorism și să contenim cu vecinicie ieremiade, cari deplâng trecutul cinstit și se înfio-rează de modernismul păcătos. Nu învie mor-

ții, să-i lăsăm în pace și să căutăm a ne potrivi deprinderile exigențelor de azi ale vieții sociale. Și acestei vieți trebuie să i se potrivească și biserica, în rândul dintâiu preoții.

Intenționat am omis azi obicinuita parafrază a prudențelor despre rostul civilizatoric al bisericii lui Christos și despre însemnătatea covârșitoare a congreselor dela Sibiu, ci ne-am mărginit a fixa limpede și cu tărie cele mai importante probleme, cari trebuie rezolvite fără mult târaboiu și meșteșugite orațiuni, ci cu bărbăție și fără încunjur. Aceste probleme sunt: creiarea sucrescenței pentru clerul înalt, întărirea școalei confesionale românești și mântuirea ei din robia șovinismului unguresc, chestia preparandiilor, înființarea câtorva școli agronomice și de meserii, catedre pentru științele economice-sociale la seminariile teologice și concesiunea reuniunilor preoțești.

Dacă aceste probleme vor fi rezolvite așa cum cer interesele morale și materiale ale poporului nostru, atunci nu înzadar am cântat cântarea sfintelor dorinți: înoeste-te, înoeste-te, noule Ierusalime!

Sediul noii episcopii ungurești, Debreținul? Ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Zichy, a trimis ieri reprezentanței orașului Debrețin un rescript de următorul cuprins:

În 11 Septembrie consiliul municipal al orașului Debrețin mi-a adus la cunoștință pe cale oficioasă că e gata să aducă toate jertfele materiale cerute de noua episcopie ungurească, în caz că aceasta își va lua reședința în orașul d-voastră. În hotărîrea prea înaltă a M. Sale și în bula papală s'a fixat însă ca sediu al noii episcopii orașul Hajdudorog. Prin urmare, cerea orașului Debrețin numai așa va putea fi luată în considerare, dacă ne veți înainta în formă concretă ofertul asupra jertfelor ce sunteți aplicați a aduce pentru noua episcopie.

Scrisoarea ministrului Zichy a produs un elan de însufletire în sânul patrioților din Debrețin. Foile locale jubliează, anunțând ca un fapt îndeplinit că sediul noii episcopii nu poate fi altul decât orașul Debrețin, care e gata să aducă oricâte sacrificii ce i s'ar cere. Consiliul orașenesc va lua chestiunea în desbatere în cea mai apropiată adunare și va hotărî, probabil, în sensul dorit de populațiunea „patriotică” a orașului.

Alianța croato-slovenă. Reprezentanții partidului croat autonom și ai partidului poporal sloven au ținut zilele trecute o conferință în Viena, în care au stabilit bazele unei uniri mai strânse între cele două națiuni. Faptul acesta e de o deosebită importanță pentru ideea tria-lismului, fiindcă în trecut Croații se fereau de a atrage în acțiunea lor Slavi de altă naționalitate decât cea croată. S'a pornit însă o vie agitație din partea conducătorilor ambelor națiuni pentru a se afla calea unei apropieri mai strânse între Slavii de confesiuni romano-catolică dela sudul monarhiei. În acest sens au lucrat cu mai multă stăruință elementele clericale, Croați și Sloveni deopotrivă. Aceștia văd, zice-se, tria-lismul în altă formă decât cum o contemplau fruntașii croați dintru început. În trecut lozinca era: unire a tuturor croaților, acum însă, după apropierea între Croați și Sloveni, ea s'a schimbat. Visul conducătorilor celor două națiuni surori, este unirea în stat autonom a tuturor Slavilor de confesiune romano-catolică dela sudul monarhiei.

Cât despre piesele lui, dintre cari nu le cunosc decât câteva, iată ce zice Soergel (în *Dichtung und Dichter der Zeit*, p. 456): „Cuprinsul celor dintâi drame ale lui este satiră socială și politică. Politicianul de profesiune este izbit în „La marquesa d' Amaegui”, iar liberalii austriaci în „Marele păcat”. „Oamenii noi” pun un semn de întrebare la camaraderia politică a bărbatului și femeii. Pe Strinberg îl vedem revărsându-se în „Mama”, piesa cea mai perversă și, ca material, mai vulgară a naturalismului. Decadentul scrie, ca elev al lui Bourget și al simbolistilor, un roman: „Școala cea bună”, cu subtitlul: „Stări sufletești”... Cărți sceptice sunt și scrierile următoare: „Femeea casnică” (comedie) și „Dora” (vocele). Urmează apoi seria întâia a operelor vieneze: „Din mahala”, „Vienezele” etc. Apoi vine timpul în care interesul autorului se întoarce iarăș spre raportul dintre sexe. E timpul comediei „Maestrul”, dramei „Cealaltă” și al „Concertului” (1909). Păruse — în 1907 — că poetul dramatic nu avea altă ambiție decât a fi cinic și răutăcios. „Dar apoi veni „Concertul”, care nu este, de sigur, o operă adâncă, dar este opera lui cea mai grațioasă...”

Traducătoarea, care nu-i literată, a ales deci — din Bahr — foarte bine. Traducerea însă nu-i literată, are asperități și a păstrat forme prin cari originalul nemțesc se străvede bine; dar este atât de bună încât să fie ascultată fără prote t.

Subiectul este simplu: Un mare artist (pianist) fuge cu femeia unui doctor la moșie, la „coliba” sa. Doctorul și soția artistului pleacă după fugari. Perechile strânse în două odăi au timp să se încredințeze că n'au avut de ce să-și urască tovarășii și se întorc acasă veseli că revin la viața lor, în care nevinovata greșală nu va lăsa decât amintiri de ilaritate. Dacă n'ar fi fost moliciunea sugestivă a artistului, dacă nu ar fi fost naivul entuziasm pentru artist al Delfinei, al soției doctorului, n'ar fi fost fugari copilăroși; și dacă n'ar fi fost cuminenția tutelară a soției artistului (Maria), n'am fi avut prilejul să rădem fără răutate, senin, copilărește de blânde peicore în care amorul aruncă inimile impresionabile ale copiilor mari cari sunt de multe ori bărbații și femeile.

Dialogul lui Bahr este plin de duh. Și a mulțămît sala.

Puținele exagerații nu contestă atmosfera de realitate, pe care numai d-na Giurgea (Delfina) a înțeles-o greșit și a schimbat-o într'o caricatură a naivității, sau mai bine în prostie. Delfina d-sale este o proastă, nu o naivă; și artistul amoretat de așa găscuță pare orb și nepricepător, ceea ce nu este. Afară de acest punct greșit al interpretării, realitatea comică a fost convingătoare. Jucau Soreanu, Brezeanu! D-na Lucia Sturza (Maria) a dat scriozității rolului eleganța sa bine cunoscută.

G. Bogdan-Duică.

Raporturi normale.

— In situația internă din România. —

București, 28 Septembrie.

In momentul în care se scriu aceste rânduri, dl Petre Carp, șeful partidului conservator din România, se află în audiență la castelul Peleş. Totuș, putem să dăm drumul reflexiunilor noastre asupra situației și să le trimitem la ziar, și fără a mai aștepta rezultatul audienței; — cititorii *Românului* vor avea prilejul să constate foarte curând cât de ușor era, și așa, a se prevedea mersul evenimentelor.

Este ușor, fiindcă în programul întreg al negocierilor pentru „concentrarea conservatoare” acest punct: audiența dlui Petre Carp la M. Sa Regele, era pus ca penultimul, — după care fără doar și poate va avea să urmeze și cel mai de pe urmă: alcătuirea noului minister, care va avea să încoroneze împăcarea dintre vechii conservatori și conservatorii democrați.

Dacă negocierile de până acuma n'ar fi isbit, atunci nu dl Carp, ci dl Titu Maiorescu ar fi avut astăzi audiență la castelul Peleş, ca să raporteze despre nesuccesul tratativelor pe cari d-sa le-a condus, în numele partidului conservator, cu șeful conservatorilor democrați, dl Take Ionescu. — Atunci... ce ar fi urmat atunci — (se vorbea de chemarea liberalilor sau de un minister de coaliție Take Ionescu — Ion Brăteanu) — a se pune această întrebare nu mai are acuma, din fericire, interes de actualitate.

Rolul dlui Titu Maiorescu în această împrejurare fiind terminat și reîncepând acela al dlui Petre Carp, — după audiența dela castelul Peleş va avea să urmeze conferința dintre cei doi șefi ai partidelor conservatoare, conferință în care va urma să se precizeze și amănuntele „concentrării”, după ce bazele ei au fost așadar stabilite.

Aceste amănunte pasionează opinia publică din țară cel puțin tot atât de mult cât a pasionat-o și chestia de principiu. Nimica sigur, bine înțeles, nu se poate încă ști, nu se poate încă spune în privința lor, — și poate că nici șefii nu sunt pe deplin fixați asupra unor sau altor chestiuni sau modalități de importanță secundară, — lucruri ce adesea rămân să fie tranșate în *ultima oră*, din motive ușor de înțeles. Totuș, în liniamente generale se pot face de astădată unele pronosticuri, cari și dacă nu se vor realiza întocmai, dar probabil n'au să fie mult departe de adevăr.

Iată, de pildă, un lucru ce apare cu totul sigur: D-nii Teodor Rosetti și generalul Argetoianu, miniștrii de finanțe și de războiu în cabinetul Maiorescu, vor ceda locurile pe cari nici nu le-au ocupat decât provizoriu, ca un serviciu ce li se cerea pentru partidul în care au albit, și după exemplul dlui Titu Maiorescu, care tot în asemenea condițiuni acceptase președinția consiliului de miniștri.

Dl Titu Maiorescu însă, probabil, își va păstra, în noul cabinet Carp, portofoliul externelor. — Se mai crede că-și vor păstra portofoliile, — sau mai bine zis vor rămănea și în noul cabinet, d-nii Const. Arion, (instrucția publică), Mihail Cantacuzino (justiție) și poate dl Ion Lahovari (domenii). — Vor mai fi sacrificate, așadar, onorabilele utilități cari au fost în cabinetele de până acuma d-nii Dim. Nenițescu și Ermil Pangrati, miniștrii de comerț și de lucrări publice.

Dl Carp reluând departamentul finanțelor și dl N. Filipescu pe acela al războiului, ar rămănea așadar din nouă, patru portofolii pentru dl Take Ionescu și partizanii d-sale. — Este și versiunea ca să se acorde conservatorilor democrați *cinci* portofolii, în care caz dl Carp ar rămănea președinte fără portofoliu, ca să fie tot *cinci* și vechii conservatori.

Importantul minister al internelor îl va lua dl Take Ionescu. Ceilalți ministeriabili conservatori-democrați sunt d-nii Const. Disescu, Al. Bădărău, Dr. Istrati toți foști miniștri și N. Xenopol, cunoscutul și distinsul economist. — Acestea sunt cel puțin numele pe cari le desemnează opinia publică, — după cum, de altfel, în toate pronosticurile de mai sus n'am făcut decât să urmărim părerea și sentimentul public, — cari însă, e drept s'o spunem, se pot uneori și înșela.

Ceva caracteristic pentru opinia publică din țara românească, e că arareori privește cu ochi simpatici *oamenii noi* și ține mai mult la cei cari și-au făcut probele sau au și altfel *un nume*. Ministerul ce va rezulta din concentrarea conservatoare va avea deci asentimentul ei deplin, vom zice chiar călduros, căci toți cei pe cari i-am amintit aci ca probabili viitori miniștri sunt oameni bine văzuți și unii chiar în cea mai înaltă stimă în țara întregă.

Se vor îmblânzi și luptele dintre cele două partide, conservator și liberal, — lucru de cea mai mare necesitate în împrejurările de astăzi, — și cu aceasta se va desăvârși în adevăr restabilirea *raporturilor normale* și în situația internă a României.

»Atitudinea României«

Marele ziar englez (din Londra) „The Westminster Gazette” aduce la loc de frunte un articol al dlui M. Beza, corespondentul nostru în Londra, un macedonean, care dă lămuritoare informațiuni asupra atitudinii României în conflictul actual din Balcani. Credem a face cetitorilor noștri o deosebită plăcere, reproducând în traducere românească articolul dlui M. Beza din marele ziar englez:

În zilele din urmă a fost o mare discuție cu privire la atitudinea României în criza de față. Ce va face România? Va fi ea neutră, dacă se pornește războiul, sau va fi împinsă a lua și ea parte? Ca să ajut la răspunderea acestor chestii — desigur nu într'un înalt stil diplomatic — cred că pot aduce câteva puncte, cari vor da cetitorului puțința de a putea pricepe situația României.

În timpul de față, în capul ministerului de externe român se întâmplă a fi dl T. Maio-

rescu, care cel dintâi a susținut ca România, intrucât privește politica externă, ar trebui să meargă mână în mână cu marile Puteri Centrale. Mult discutatul său articol în „Deutsche Revue” (Ianuarie 1, 1881) a fost punctul de plecare spre o politică, ce s'a urmat de atunci încolo de România. Și neîndoios, această politică ar fi să se ducă astăzi cu atât mai mare zel de cătră avocatul ei, care ține frânele.

Dar osebit de această politică generală, România își are demnitatea ei și interesele proprii, cari pot sau nu pot fi de acord cu acele ale Puterilor Centrale — interese născute din legătura cu statele Balcanice. Cu toată declarația dată ca din partea Legațiunii Românești în Londra, că România „nu-i așa direct implicată în criza de față”, eu aș zice că este pe atât de implicată ca și celelalte state Balcanice. Ea-i strâns unită de Balcani prin tradițiile ei, și mai ales prin puternicile legături cu populația românească din Turcia. Și aci vine punctul care, cu puține excepții, a fost trecut cu vederea de presa engleză. Sunt în Imperiul Otoman peste 800,000 de Români, așa numiții Vlahi: „o sănătoasă și bărbătească rasă de oameni”, precum spune călătorul englez Henry Holland în ale sale „Călătorii în Insulele Ionice, Albania, Tesalia, Macedonia” (p. 92.; iar binecunoscutul William Martin Leake, vorbind despre aceiași Români, zice:

„Comune Vlahiote în număr de vre-o 500, și nici una foarte mică, sunt răspândite prin toți munții Epirului, Tesaliei, și Macedoniei.

„Limba Vlahioților se deosebește prea puțin de cea din Valahia, și conține prin urmare multe cuvinte latine, provenind dela coloniștii latini din Dacia”. („Travels in Northern Greece” Vol. I, pag. 271).

Acum, eu sunt unul din acești Vlahioți sau Vlahi. Și tot ce năzuim noi este — având în primul rând siguranța vieții — libertatea limbii noastre, pentru care avem să luptăm greu, nu cu Turcii, ci cu Grecii, cari sunt, ca și noi, Creștini. Într'adins subliniez cuvântul, de oarece în unele cercuri tot mai stăruie vechiul punct de vedere religios: Creștinii trebuie să aibă dreptate, doar pentru că sunt creștini. De fapt, nici odată n'au fost cruzimi mai cumplite decât acele comise de Greci și Bulgari, unii împotriva altora, și de cei dintâi împotriva Vlahilor. Și de ce? Numai fiindcă Vlahii doresc a se folosi de limba lor proprie în școale și a se ruga lui Dumnezeu în această limbă. Sute dintre compatrioții mei au fost onoriți, nuți în chip groaznic schilodiți, de cătră bandele înarmate, trimise din Grecia. Cât privește Turcii, îi găsim mai umani, și în tot cazul foarte îngăduitori. Asta explică atitudinea noastră prietenească față de dânșii. Nu întâlnim vre-o piedică din parte-le, în silintele noastre pașnice, în cari avem tot sprijinul României. Ea ne întretine școlile; cu șapte ani înainte ea și-a rupt relațiile cu Grecia în favorul nostru; în acelaș an a obținut dela Sultan o iradea, care deplin recunoaște existența și drepturile Vlahilor ca națiune în Turcia. Acum, după astea, își poate cineva închipui că România va nesocoti tot, și va lăsa fără protecție neamul ei înrudit?

Fără a nutri sentimente urite față de vre-unul din statele Balcanice, România se știe că este o caldă sprijinitoare a păcii. Și, dacă cele patru regate doresc în adevăr — nu întinderi teritoriale, ci reforme de a se introduce în Turcia, cred că România nu poate pretinde ceva mai bine; numai reformele să fie de așa natură, încât să pună pe acelaș picior deopotrivă toate națiile interesate.

B. Beza.

ELEVATOARE

Afară de cartel.

PENTRU ORICE TREBUI- NTE ȘI EXPLOATARE.

Fabrică principală:

Hamburg.

MERTENS JÁNOS

BUDAPEST VII. bulev. József 30-32.

Telefon. 142—49.

Telefon. 142—49.

E 274—10

Cronică din Paris.

Studentii bulgari părăsesc metropola. — Expoziția dela Grand Palais. — Grădina lui Balzac sub bruma toamnei. — O victimă a generalului Nogi.

Paris, 10 Octombrie.

În Cartierul Latin, numărul studenților se rărește. Studenții bulgari, sârbi și greci părăsesc în fiecare zi Parisul, chemați fiind sub arme de patria lor îndepărtată. Ei sunt conduși la gară de colegii lor francezi, cari le urează cu emoțiune: „La revedere sau adio!”

Dar fiii țărilor balcanice își împlinesc regulat înainte de plecare, ceea ce numesc ei o datorie. O notă pe care o remit ziarelor de aici și pe care o afișează în același timp la Sorbona, exprimă recunoștința lor mișcată față de larga ospitalitate franceză și de simpatia cu care au fost ei considerați de profesorii și studenții francezi în tot timpul sederii lor la Paris. Ei mai mulțumesc maestrilor lor pentru „ideile de justiție socială, de umanitate și de libertate cu cari le-au hrănit, cari fac gloria națiunii franceze și pe cari se vor sili cu prețul sângelui lor să le realizeze acolo unde frații lor fără de apărare sunt oprimați de un despotism intolerabil care durează de cinci veacuri”. Marturisesc că declarațiile acestea sunt emoționante și că aruncă o lumină simpatică asupra revendicărilor lor. Este firesc dar, ca tinerețea franceză, așa de îndrăgostită de libertate și de justiție, să vadă cu ochi buni mișcarea creștinilor din Balcani.

Încolo, conflictul care amenință să însângereze răsaritul Europei, n'are încă o repercusiune puternică la Paris. Vorbesc în altă parte de spiritul opiniei publice de aici. Parisul are deocamdată aspectul lui obișnuit; nici o schimbare cât de mică n'a intervenit încă în activitatea publică franceză. Suntem cu toții în expectativă.

— Salonul de sculptură și de pictură al neo-independentenților despre cari v'am vorbit într-una din cronicile mele trecute, ca având ocazia să-l vizitez înainte de deschiderea lui, s'a deschis acum. Operile expuse, aceea îngrămădire de pânze și marmore haotice, au făcut efectul pe care îl prevăzusem. Vizitatorii se oprise în fața lor, se freacă la ochi, nu le vine să creadă în cele ce văd;unii zâmbesc amuzați, alții se posomorăse, alții iar protestează cu violență. Un deputat francez pregătește, zice-se, o interpelare, prin care va cere să nu se mai permită o astfel de expoziție, nu ca imorală, ci ca putând avea o influință nesănătoasă asupra publicului francez.

În vremea asta se amintă o lucrare „documentată” prin care doi tineri esteticieni moderni vor căuta să convingă lumea de adevărul teoriei cubiste, atât de batjocorită astăzi. Vestea aceasta nici nu mai amuză măcar, ci e considerată cu o perfectă indiferență. Sunt departe, în adevăr, zilele când publicul se interesa de aproape, care cu curiozitate, care cu mânie, de școala așa zisă simbolistă în literatură și în artă, zilele când un Anatole France binevoia să scrie că formula aceasta e falsă, neputincioasă și că nu va dura. Și ea n'a durat, după cum vedem, dar a avut darul să intereseze, să suscite polemici, și... să îmbogățească pe un evreu ca Gustave Kahn, un teoretician al decadentei. Astăzi, lumea e sătulă de fleacuri și nici măcar curiozitatea ei nu mai este atârțată de ciudățeniile cari răsar din când în când în artă, ca ciupercile prin grădini. Și este mai bine așa.

— În curtea casei lui Balzac, la Passy, frunzele copacilor s'au rărit, iar vița de vie plantată de romancier își leagă domol foile ruginii la vântul de Octombrie. Bruma toamnei estompează misterios bustul de marmoră al marelui om. Rândunelele cari au întârziat sub cerul Parisului, trec în sbor grăbit pe deasupra turnului Eiffel, care se înalță peste drum. Un abur lăptos se ridică de pe Sena.

Acolo, în căsuța misterioasă din strada Raynonard, îmi place așa de mult să visez! Ori de câte ori mi-e dor de o emoțiune dulce, pioasă și discretă, ori de câte ori mă simt obosit de ritualul Parisului modern, o iau binișor pe înălțimile dela Passy, așa de tăcute, așa de noble sub înfățișarea lor demodată. Apoi, scobor treptele care duc la muzeul Balzac, sun clopoțelul, pătrund în încăperile în care plutesc vestigiile geniului, și în fața manuscriselor, a hainelor, a relievelor de tot soiul cari au aparținut odată celui mai mare romancier al omenirii, mă scufund într-o blândă melancolie. Când mai am norocul să-l găsesc acolo și pe d. de Royoumont, eminentul conservator al muzeului lui Balzac, cu care vorbesc de acela care nu mai este, fericirea mea e deplină. Și seara mă culc cu sentimentul că am petrecut o zi rară prețioasă.

...În grădina lui Balzac, toamna țese acum ghielande de frunze ruginii și de raze palide. O atmosferă pașnică, curioasă, patriarhală plutește deasupra micii case galbene, elădită pe o ripă de zid. Peste drum, Sena curge nevăzută; numai glasul sfâșietor al sirenelor, ne vine la urechi. Dar pe străzile dela Passy, tăcerea e deplină, parcă ar fi locuite de sufletele aceluia cari au trăit aci acum o sută de ani. Pe cerul anemic, bruma se întinde misterios...

— Atrocea și bizara sinucidere a generalului Nogi, a făcut o victimă la Paris. Actul acesta sângeros a sguđuit până la halucinație, nervii unei servitoare pe care articolele din ziare cari au relatat faptul au impresionat-o adânc. Încet-încet, biata ei minte s'a rătăcit și închipuirea ei a ajuns să nu mai vadă decât nori de sânge în milocul cărora treceau scelipiri de cuțite.

O idee fixă, nemiloasă o urmărea: gândul că japonezii s'au jurat s'o omoare. Un foșnet de hârtie, cel mai ușor șgomot o tăcea să tresalte brusc. În fiecare om ea îl vedea pe viitorul ei ucigaș. Și ea să scape de aceste chinuri grozave, nefericita s'a hotărât să se sinucidă.

Fascinarea actului generalului Nogi, i s'a impus cu atâta putere, încât ea a ales, pentru a scăpa de viață, barbaru hara-kiri japonez. Alaltăieri, a luat un cuțit mare și ascuțit de bucătărie, și, îmbrăcată numai cu o cămașă subțire s'a scoborit în curte, decăsu să-și spintecă pântecul. S'a așezat la o margine de puț — căci casa în care locuiau stăpânii ei era foarte veche — și a încercat să-și pună planul în aplicare. Dar durerea pricinuită de prima împunsătură de cuțit i s'a părut prea atroce; atunci și-a tăiat beregata și s'a aruncat, sângerând, în puț.

Din fericire, nu a murit pe loc. În căderea ei cuțitul i-a scăpat din mâni, așa că nu s'a putut sfârși, cu toată dorința pe care ar fi avut-o. Puțul nu era adânc și răceala apei a făcut-o să-și revină în simțiri. A început să strige într'ajutor și cu multă greutate, vecinii au scos-o afară. Acum zace la spital, căci rana ei cu toate că nu e mortală, este totuși foarte gravă.

Nu este așa că este tipic acest caz? El dovedește poate mai bine ca ori ce comentariu cât de departe de firea omenească, cât de puțin natural, cât de barbar este hara-kiri-ul japonez, când el se practică în condițiile în care l'a practicat eroul dela Port-Arthur. O moarte inutilă și atroce nu-mi pare de fel un act de eroism, și sunt departe de a-l admira, ori cât de mult l'ar admira ceilalți. Adevărul e însă, că foarte puțini europeni și oameni civilizați au aprobat sinuciderea bizară a generalului japonez.

C. R. B.

Scrisoare din Iași.

Decepții sugerate de condamnabila administrație a mănăstirilor noastre. — Atitudinea României față de războiul balcanic. — Politice: concentrarea fracțiunilor conservatoare.

Iași, 27 Sept. st. v.

Și se găsesc totuși unii cari se mai întreabă de ce, pe zi ce trece, oamenii se supun tot mai greu diferitelor discipline morale — de ce imoralitatea și crimele au un teren de influență tot mai întins, iar numărul dușmanilor credințelor religioase crește în raport direct cu al celor ce dezertează de sub auspiciile dogmelor creștine...

Dacă ceice se arată nedumeriți în fața acestor constatări ar studia faptele dela originea lor, ar vedea numai decât, că efectele dezastruoase pe cari le constată sunt rezultatul firesc al unor cauze adânci, către cari trebuie să se îndrepte silințele puternice ale tuturor celor ce doresc o grabnică remediere a răului.

Cauza primordială a tuturor relelor, și din care derivă apoi și alte cauze, e spăimântătoarea lipsă de cultură religioasă a credincioșii, în deosebi la cei creștini ortodocși de răsărit. Spre deosebire de Neamț, de pildă, care învață a ceti pe Biblie, și o vieață întreagă nu face altceva, în ceasurile de repauz, decât să comenteze aceiași Biblie, Românul nostru habar n'are de rațiunea profundă a credinței sale, care o păstrează pentru că și „părintii lui, din neam în neam au avut aceeași lege...” Așa se și explică de ce teoriile cele mai dezordonate ale Apusului găsesc toate un bun teren în țara noastră.

O altă cauză a acestei stări sunt exemplele, cum nu se poate mai rele, pe cari le oferă unii, din nenorocire mulți, dintre cei chemați să fie „purtătorii cuvântului Domnului pe pământ”.

Nesfârșitul conflict bisericesc din anii trecuți,

cu vâltoarea de patimi cari-l caracteriză, a însemnat o lecție de moralitate cum nu se poate mai tristă pentru masa credincioșilor. așa de puțin edificată din punct de vedere cultural-religios. Dar prea e viu în mintea tuturor ca să mai revenim asupra lui.

Iată, acum de curând, niște denunțuri către parchetul județului Neamț, a făcut să iasă iarăși la iveală moravuri dintre cele mai urâte de ale monahilor mănăstirilor noastre. Stareții celor mai bogate mănăstiri din Moldova, Neamț și Secul, au fost revocați din demnitățile lor și puși sub urmărire judecătorească, pentru că, ajutați fiind de alți călugări de sub ordinele lor, au făcut să dispară, însusindu-și-le de sigur lor, odoare scumpe de ale mănăstirilor, pietre prețioase, cărți rare, manuscrise de valoare și alte obiecte de o mare însemnătate și materială și istorică.

Unul dintre foștii stareți au fost, precum se spune, sergent-major în armată. Iată dar, pentru ce cucernicii boeri din vechime au zidit și înzestral frumoasele noastre mănăstiri — pentru ca niște vagmistri, investimantați în rase călugărești, să le desbrace de odoarele lor, fără cea mai mică muștrare de cuget.

Și se mai găsesc totuși unii cari se mai întreabă de ce, pe zi ce trece, oamenii se supun tot mai greu diferitelor discipline morale...

E cea mai arzătoare chestie la ordinea zilei: care trebuie să fie atitudinea României față de războiul balcanic, pe care ultimele știri ni-l arată inevitabil.

Pe tema acestei chestiuni se duc discuții nu numai în țară, ci și în străinătate. S'a spus, și e drept: statul nostru, în precipitarea această tumultuoasă de evenimente în Balcani, e arbitru situației. Și cea mai bună confirmare a acestei afirmațiuni e faptul că, numai în urma asigurării formale pe care au avut-o, că România va păstra o absolută neutralitate, statele balcanice creștine au declarat război Turciei — dacă, până când vor apărea aceste rânduri, războiul nu va fi și declarat. Închipuiți-vă însă numai că, prin forța împrejurărilor, România ar fi fost silită să concentreze apreciable forțe militare la Dunărea... Pe dată Bulgarii ar fi încetat ostilitățile împotriva Turciei.

Așa dar, care trebuie să fie atitudinea României?

Cu riziul de a nu fi în concordanță de păreri cu vr'o câteva ziare din București, cari acuzau guvernul, pe tema aceasta, de nepatriotism — cred că atitudinea firească a României e acela pe care o are chiar.

Deci, e răn să se pună chestiunea așa: care trebuie să fie atitudinea României? — ci trebuie să se pună: care e atitudinea României?

Și atunci orice Român, cu bun simț și cu imaginația neexaltată de cine știe ce combinații politice aventuroase, va răspunde, că România trebuie să aibă față de evenimentele din Balcani atitudinea pe care i-o dictează și împrejurările, dar mai ales interesele sale.

Ori noi, ce interes am avea să ne batem pe același front cu celelalte popoare creștine împotriva Turcilor?... Pentru Aromâni?... Dar e ridicol să credem, că frații noștri din Macedonia se vor bucura de o sortă mai bună dacă ne-am bate noi cu Turcii! Îmbunătățirea soartei lor se va face în chip firesc, prin intervenții pașnice, nu războinice. O infiltrație evolutivă a ideilor de libertate și democrație în Turcia, îi va sili pe stăpânitori să acorde reforme din ce în ce mai liberale popoarelor creștine din împărăție.

Mai curând am avea interes să ne arătăm ostili Bulgarilor, pentru că o mărire teritorială a regatului vecin înseamnă o reală primejdie pentru statul nostru, și în deosebi pentru Dobrogea, pe care, după o eventuală victorie împotriva Turcilor, Bulgarii ar avea și mai mare îndrăzneală să o revendice. Nu jucăm însă nici acest rol, cu mult mai interesat decât cel dintâi, pentru că victoria Bulgarilor și a aliaților lor, e foarte problematică.

Și mai la urmă dacă Bulgarii vor ieși victorioși, ne vom impune punctul nostru de vedere în acel moment chiar fără să mai fi făcut anterior vărsări de sânge inutile.

Așa dar, atitudinea noastră ne e dictată în chip firesc de împrejurările cari forțază sau asigură menținerea statului-quo în Balcani.

Telegrame laconice — și cu cât sunt mai laconice sunt și mai alarmante — anunță reluarea

tratativelor de împăcare a celor două fracțiuni conservatoare: guvernamentali și tachiști.

Deci, odată cu scoborârea barometrului politic extern, o scoborâre identică are loc și la barometrul nostru politic intern.

Agravarea situației externe a adus după sine o vădită criză politică internă. Guvernul actual fiind considerat incapabil pentru o situație politică externă atât de agitată, se caută soluția să fie înlocuit sau modificat, fără să se provoace o perturbare prea puternică a raporturilor dintre partide.

Dacă războiul balcanic e înlăturat — ceiace e aproape imposibil — e problematic de se va mai face concentrarea conservatoare. Dacă însă ostilitățile încep, atunci împrejurările grele cer un guvern care să le corespundă. Și sunt numai două soluții: sau se face concentrarea conservatoare cu un Carp, sau sunt chemați la putere liberalii.

Abia Sâmbătă însă se va ști sigur dacă se mai face sau nu concentrarea fracțiunilor conservatoare.

Șt. P. Moldovanu.

Jubileul Regelui.

Regele și-n serbat cincizeci de ani de ostășie.

Mulți pot să ajungă această zi, puțini sunt a se socoti însă vrednici de dânsa. Atâția au fost numai în alcătuirea unei oștiri pe care de drept, ca suverani, o comandă și au adaus prin uniforma strălucitoare la prestigiul neupărat al persoanei lor. Pe lângă „milităria” exterioară, este însă, mult mai rară, ostășia lăuntrică, și pe aceasta în grad înalt a avut-o Regele Carol.

Căci Măria Sa n'a fost numai bunul ofițer cu iubire pentru meșteșugul armelor, prin care în această tristă lume de nedreptate și de ură se apără cu sânge și moarte dreptul țărilor și al națiilor. N'a fost numai îndeplinitorul exact al datorilor sale față de armata întărită și condusă de Măria Sa. Și n'a fost numai acel fericit de numele căruia se va lega în veci de veci amintirea liberării noastre de ultimele rămășițe ale supunerii și a învierii unei vechi glorie din care și în cele mai rele zile s'a hrănit ființa noastră morală.

Nu, ostășia sa a dus-o regele Carol și în viață. Dincolo, e un model pentru soldați, dincoace poate fi un model pentru orice cetățean. A fi ostaș pe câmpul de luptă însemnează a-ți interzice orice plăceri ale vieții, cu gândul numai la comanda pe care o exerciți, la locul pe care-l ocupi, la misiunea pe care o îndeplinești, la grozava răspundere a istoriei. Inseamnă a cunoaște un singur drum: al datoriei. Inseamnă a trăi în cinștiința zilnică a unei jertfe, ori cât de dureroase, dar necesare.

Și în viața sa, între noi petrecută, cu ceasurile ei bune și cu cele rele, până la ceasul când a dat prin voia aspră a soartei carnea cărnii sale și sângele sângelui său pământului acestuia al nostru, cel dintâi rege al României a făcut zilnic dovada virtuților ostașului. A respins toate plăcerile cari aleargă înaintea regilor. A respins până și mângăierea veselei între ceasurile muncii neîntrerupte. A lucrat serios a stat între recile ziduri de piatră goală ale datoriei sale de monarh. În jurul său niciodată acest sentimental cu inima duiăoasă și-a îngăduit a iubi sau a urî. La sine nu s'a gândit niciodată pentru a cere răgaz sau cruțare. A doua zi după cele mai chinuitoare durități fizice și după durerile morale cele mai asietătoare, el a fost în vederea tuturor la da-

torie. Bătrâneța însăși și-a supus-o acela care n'a avut mai mare mândrie decât să apară tare ca bronzul, rece ca marmora pe calul său de generalisim între steaguri.

N'a cerut nici o recunoaștere și lingușirea a condamnat-o — pot s'o spun, căci o știu, — în conștiința sa sigură. N'a avut măcar mulțămirea de a fi înțeles. Căci complimentele, chiar cele cu talent, înjosesc demnitatea supremă, iar lauda „dibăciei” e mai prejos de însușirile ca și de idealul acestui suveran. Și poate că între acești mari meșteri ai dibăciei poate apărea ca „dibăciu” tocmai acela care se inspiră numai dela tradițiile sale de familie, dela cugetul său de creștin și dela răspunderea sa de rege pentru a face lucruri pe cari de sigur dibăciu nu le pot aștepta.

Am scris aceste rânduri într'una din acele zile când sufletul zguduit e mai dator decât oricând să meargă drept la adevăr, în credința că și un rege are dreptul la zilele mari ale vieții sale să audă glasuri cari nu răsună la Curte și în jurul ei.

(Neamul Românesc.)

N. Iorga.

Delegația ungară și războiul

Viena, 11 Octombrie.

Chiar unui cetitor de rând al ziarelor, care n'are o rutină politică, îi bate la ochi atitudinea ce o păstrează delegațiunile ungurești față de evenimentele din Balcani, cari iau o înfățișare din ce în ce mai amenințătoare. Lipsa unui adevărat simț politic precum și lipsa unei concepții patriotice în felul celei din Austria și a celei pe care o au naționalitățile nemaghiare din Ungaria, lipsurile aceste ies iarăși la iveală.

Discuțiile despre singuraticile părți ale bugetului comun, cari au avut loc în comisiuni și în plenul delegațiunilor ungare, nu s'au prea deosebit de celelalte discuții susținute în alți ani de către delegații unguri, respective maghiari. Deviza delegațiilor unguri pare să fie aceasta: „săcăiala chiar și în timpuri mari, serioase”. În discursurile delegațiilor unguri poți urmări ca un fir roșu o critică tendențioasă, pe care o fac mai ales cu ocazia discuției bugetului ministrului de externe, al celui al armatei și al celui destinat pentru Bosnia și Herțegovina.

Cu toate că membrii opoziției ungurești au fost excluși de data aceasta dela desbaterile delegațiunilor, totuși numărul invinuirilor naționale și al celor de drept public este destul de mare. Toate aceste invinuiți grave au fost aduse la cunoștința reprezentanților guvernului comun. În special la discuția despre bugetul armatei și al marinei aproape fiecare orator s'a tânguit că interesele Ungariei n'au fost considerate în măsură corespunzătoare. Au calculat până la cel din urmă ban când a fost vorba de noile credite pentru armată. Și cu această ocazie se adeverește a nu știu câta oră că industria ungurească nu-i în stare să execute comanda ce i se fac. Comandantul marinei a declarat, că Dreadnoughtul care avea să fie făcut în Ungaria nu va fi gata încă multă vreme. Cu toate aceste delegația ungară pretinde mereu să fie considerată, tânguindu-se că paritatea a fost stîrbită.

Chiar în privința chestiunilor de drept public se anunță nouă invinuiți. Bună oară s'a obiecționat într'o ședință a delegațiunilor că numirea: „monarhia austro-ungară” ar trebui schimbată, deoarece de fapt există două monarhii, independente una de alta!! Mai drastice probe de șovinism n'ar putea să dea nici opoziția partidelor maghiare! Pentru aceea domnește față de chestiunile cele mai vitale ale monarhiei o curioasă apatie. Abia când s'a știut că se cer credite nouă pentru armata comună, au început să se miște și delegațiunile maghiare, a-

decă au început să protesteze împotriva acordării acestor credite. Dacă ar fi fost vorba numai de honvezime, se înțelege că altfel ar fi vorbit!

Din Balcani.

— Artileria. —

București, 27 Septembrie.

În războaiele moderne trei arme sunt chemate a juca un rol important pe câmpul de luptă: infanteria, artileria și cavaleria. Din aceste arme vom considera artileria care după perfecționarea la care a ajuns astăzi nu se poate imediat improviza. Artileriștii alcătuiți din pacinicii cetățeni cari aleargă după variatele ocupații ale vieții nu pot fi tocmai la locul lor.

După statisticele oficiale ale Bulgariei efectivul teoretic de pace pe 1902 cuprindea:

Tunuri ale armatei active 312.

Tunuri ale armatei de rezervă 120.

Totalul tunurilor armatei bulgare 432.

Începând dela 1904 în mod invariabil situațiile oficiale publică că în caz de război armata bulgară dispune de 1080 tunuri. Aici este o mare exagerare. Armata franceză dispune de douăzeci corpuri de armată. Fiecare corp de armată are treizeci de baterii a patru tunuri, în total 120 tunuri. Pentru cele 20 corpuri de armată revine la 2400. În caz de război se mai adaugă pentru fiecare corp de armată 6 baterii a 4 tunuri, deci 24 tunuri. Pentru cele 20 corpuri de armată se mai adaugă astfel 480 tunuri. Cu modul acesta totalul artileriei franceze ar fi 2880 tunuri.

Aceasta înseamnă că artileria bulgară în caz de război ar fi 37,5 la sută din artileria franceză. Și diversele mari ziare franceze au afirmat că în adevăr Bulgaria dispune de una mie tunuri. Fără multă cercetare ar fi putut face această simplă reflecție, ce rost are artileria armatei franceze? Și cum răspunsul era să fie că artileria franceză are a face față puternicei artilerii germane, lumina ar fi fost completă.

În „Le Temps” din 28 Septembrie anul curent găsim:

„Reunind cele două artilerii divizionare de corp de armată, Germania posedă: 21 baterii cu tunuri de campanie de 6 piese; 3 baterii de 6 tunuri obuziere ușoare de 10 cm. 5. Adică în total 24 baterii cu tunuri pentru fiecare corp de armată și eventual un batalion de patru companii cu patru obuziere grele de 15 cm., ceea ce face ca dotația totală a corpului să fie de 160 de tunuri. În Franța noi avem 120 tunuri pentru corpul de armată, plus un număr oarecare de baterii grele sistem Rimailho”.

Pentru cele 23 corpuri de armată germană, totat fiecare corp cu 160 tunuri, ne dă un total de 3680 tunuri. Când francezii știu la ce formidabilă artilerie germană au a face cu artileria lor, cum pot crede că mica națiune bulgară poate avea aproape 40 proc. din artileria franceză? Este o încurajare? Este un serviciu? A spune că are ceea ce probabil nu are.

După situațiile oficiale din urmă, Austro-Ungaria are pentru efectivul de pace pe 1911 un număr de 1322 tunuri. Și nu știm cum la caz de război s'ar mai putea scoate tunuri dela magazie și s'ar înmulți numărul lor? Italia pentru efectivul de pace pe 1911, dispune de 245 baterii, din care unele cu patru tunuri și 27 baterii cu 6 tunuri. Cu modul acesta ar fi 1034 tunuri ale artileriei de câmp a armatei italiene. Artileria Austro-Ungariei fiind de 1322 tunuri, artileria de câmp a Italiei de 1034 tunuri și a Bulgariei de 1080 tunuri, nu ne lasă numai decât bănuiala că suntem mistificați?

Artileria turcă dispune de 350 baterii din cari 241 cu patru piese și 109 cu 6 piese de artilerie, deci un total de 1618 tunuri. În prima și a doua inspecție militară, Constantinopol și Salonic au 242 baterii. Rezultă astfel că în partea europeană dispune prin simpla distribuție ordinară de mai mult de una mie tunuri și în Asia-mică

Clădire de pereți despărțitori

SPECIALITATE: Pereți Lugino, fără găuri și orice alte soiuri de pereți.

societate cooperativă. Birou central:

Budapesta VI, Nagymező-u. 19. Telefon

128-41.

Mare magazin de plăci uscate de ghips.

mai dispune de 70 baterii și din cari baterii un număr carecero repede se poate strămuta pe partea europeană.

„Le Temps” cu data de Joi 3 Octombrie st. n., citează după un scriitor englez cele ce urmează:

„Artileria de câmp a armatei turcești este repartizată actualmente dupăcum urmează: 1-ul corp de armată: 30 baterii; 2-lea corp: 48; 3-lea corp: 48; 4-lea corp: 30; 5-lea corp: aproape 20; 6-lea corp: aproape 20; 7-lea corp: aproape 24—220 baterii. (Aceste șapte corpuri de armată, dupăcum am spus mai sus, sunt acele din Turcia europeană. Bateriile sunt cu 6 și 4 piese. Avem astfel ansamblul artileriei care va fi opusă aceleia al coaliției bulgare-sârbe-grece)

„După proclamarea constituției, tunurile cu tragere repede, furnizate după diferite contracte semnate între 1903 și 1905, au fost scoase din arsenal; unde erau depuse de la predarea lor la Constantinopol și fură distribuite, în mare parte, primelor patru corpuri de armată. Acum Turcia a primit din nou tunuri Krupp cu tragere repede, pentru a rearma 93 baterii cu 6 tunuri și dupăcum se crede, fiecare tun a fost aprovizionat cu 500 cartușe”.

Se pune întrebarea cum este posibil ca Bulgaria să afirme prin publicațiile sale oficial că dispune de 1080 tunuri? Efectivul de pace pe 1911, după almanahul de Gotha, arată 99 baterii. Corespondentul militar al „Gazetei de Colonia”, socotește pentru caz de război 126 baterii cu 488 tunuri pentru armata bulgară.

România, după redactorul militar al „Gazetei de Colonia” dispune de 144 baterii cu 576 tunuri. Noi putem adăuga că atunci când vor sosi și ultimele obuziere ale armatei române, artileria noastră va dispune de 620 guri de foc cu tragere repede.

Drept încheiere, putem spune că în momentul de față Turcia dispune în Europa de una mie tunuri, Bulgaria de mai puțin de cinci sute iar România are șase sute guri de foc cu tragere repede.

Ce muniții pot consuma aceste guri de foc în caz de război și ce chelneli necesităză munițiile și în echiparea armatei mobilizate în Peninsula Balcanică?

„Ord.”

Teodor Crivetz.

Scrisoare din Roma

Dela pacea italo-turcă, la războiul din Balcani. — Conte Lützow la Roma. — Conte Berchtold în Italia.

(Dela coresp. nostru.)

Roma, 9 Oct. n.

De când chestia păcii italo-turcă (unii zic deja încheiată, alții zic numai hotărâtă în principalele sale puncte) a ajuns de domeniul public, toate spiritele sunt în fierbere, toată lumea discută cu multă pasiune această chestie, care pune capăt războiului ce de un an se duce în Africa de nord.

Opinia publică italiană este împărțită în două: o parte aprobă condițiunile de pace, așa cum se cunosc azi, o alta este contra lor. Și amândouă aceste mari grupuri, găsesc totuși că pacea era necesară, și în interesul Italiei trebuia să se sfârșească războiul.

Dacă cu încheierea păcii războiul se va sfârși, aceasta este o altă chestie, cu toate că nimeni nu crede în acest sfârșit, și toți sunt convinși că după iscălirea tratatului și după retragerea trupelor turcești din Africa, ostilitățile vor continua duse de Arabii indigeni de acolo, cari vor lupta contra *ghaurilor*, contra cutropitorilor pământului sfânt al Profetului.

Acum însă, opinia publică italiană mai este impresionată și de evenimentele cari se prepară în Balcani, și cu toate că Italia este așa de departe de Balcani, și cu toate că masele nu-și dau bine sama de consecințele ce le va avea pentru Italia un război acolo, totuși se discută mereu, se comentează fără încetare evenimentele, iar gazetele poartă titluri mari peste pagină, ațitând opinia publică, sgândărind mereu antipatia italienească în contra Turciei. Și aceasta o fac fără să-și dea sama bine, pentru că trebuie să simpatizeze cu Bulgaria, ba majoritatea publicului nici nu știe ce vor cele

patru state balcanice coalizate, și nici nu știe de ce „reformă” este nevoie în Macedonia; însă, de un an de când Italia este în război cu Turcia, în spiritul poporului s'a infiltrat tot mai adâncă ura în contra inamicului turo și azi, când se vorbește de războiul din Balcani, lumea stă de partea statelor coalizate, contra Turciei numai din spirit de dușmănie.

Gazetele, sunt pline de fel de fel de știri, cari mai de cari mai răsunătoare. Lumea soarbe aceste știri, și discuțiile se urmează interminabile, pe piețe, în strade, în cafenele, în birturi, în birouri. De o săptămână, toți au devenit diplomați, toți știu perfect de bine numărul soldaților ce poate să mobilizeze fiecare stat balcanic. toți au soldații cari ar putea hotărî soarta Turciei, toți prevestesc, toți știu, toți au dreptate.

Doamne! dacă toți cărmuitorii de azi ai statelor s'ar lua după vocea publică sau numai ar sta să asculte glasul opiniei publice, nu știu zău cum ar putea să se rezolve grelele și delicatele chestiuni, cari une-ori ocupă unele state! Norocul este că ocărmuitorii fac ceea ce știu ei, și fără să ție sama de lume, dau ei soluții hotărâtoare; după aceea, lumea poate să țipe și să discute cât i-o plăcea: faptul este consumat și libertatea discuției nu este oprită.

În noianul acesta de fierbere, a sosit la Roma contele Lützow, fost ambasador al Austro-Ungariei la Roma și actualul consilier intim al M. S. împăratului Francisc Iosif. Motivul acestei vizite nu a transpirat încă; se da

ca pretext al acestei vizite, dorința contelui de a-și cumpăra o vilă la Roma, cu toate că nimeni nu-l crede.

Contele Lützow, de când a sosit, a și avut trei întrevederi cu Marchizul Di San Giuliano, ministrul de externe al Italiei, și alte convorbiri cu înalte personaje ale ministerului de externe, — astfel că, se bănuiește cu drept cuvânt, că vizita aceasta este în strânsă legătură cu evenimentele ce se pregătesc în Balcani, și nu ar fi de mirare dacă dânsul nu o fi venit la Roma ca să ia înțelegere cu ministrul de externe italian asupra unei eventuale înaintări a Austriei în Sanyacul Novi Bazar.

Pe de altă parte, s'a anunțat azi oficial vizita în Italia a cancelarului Imperiului, contele Berchtold, pe ziua de 14 oct. n.

Vizita acestui distins personaj, are ca origină obiceiul de curtenie ce se urmează între miniștrii de externe ai statelor din Tripla-Alianță.

De când s'a format această Triplică, ori de câte ori s'a schimbat un ministru de externe al unuia din statele aliate, a fost obiceiul ca noul numit, să se ducă să facă vizită celor doi miniștrii de externe și suveranilor respectivi.

De data asta însă, vizita contelui Berchtold capătă o deosebită importanță, din cauza atmosferei turbure din Balcani, și a încheierii păcii italo-turcă; și cum parlamentul turo se deschide la 15 Octombrie și cum comunicarea păcii se va face parlamentului după aceea dată, vizita aceasta, se prezintă sub un triplu interes.

I. T. Alian.

In preajma unui război european?

Pacea italo-turcă zădărnicită. — Austro-Ungaria contra Italiei? Primejdia insulelor turcești și a litoralului turcesc. — Amenințările Rusiei. — Învingerea muntenegrinilor. — Rusia mobilizează. — Turcia respinge demersul Puterilor. — Lupte sângeroase.

Astăzi explozia neașteptată a unei bombe a complicat foarte mult situația din Balcani: după informațiile ziarului „Tribuna” din Roma tratativele de pace turco-italiene în ultimul moment, când se credea că sunt terminate, au fost zădărnicate. După telegramele din sursele italiene întreruperea bruscă a acestor tratative se explică prin aceea, că în ultimul moment Turcia punând condițiuni neacceptabile Italiei, aceasta a fost silită să întrerupă tratativele.

Ce a putut-o îndemna pe Turcia strămtorată de atâtea părți, să respingă condițiunile Italiei? Răspunsul este foarte simplu. Turcia are la spatele ei pe Anglia și Austro-Ungaria cu soldați și bani. Anglia nu permite, că Italia să stoarcă mari favoruri în Mediterană dela Turcia acum atât de strămtorată, iar Austro-Ungaria voiește să lege mâinile Italiei în cazul când monarhia va trebui să-și îndrepte toate forțele în contra statelor slave din Balcani și în contra Rusiei. Această eventualitate e foarte posibilă.

Dar situația politică externă se mai agravează și prin faptul, că din Rusia sosesc știri foarte neliniștitoare despre atitudinea Rusiei.

Ministrul de războiu al Rusiei, se spune a făcut declarații adevărat amenințătoare la adresa monarhiei austro-ungre, spunând, că războiul european va fi inevitabil, în momentul când Austro-Ungaria se va amesteca în conflictul balcanic. De altfel Rusia o dovedește aceasta și prin fapte: Rusia face mari pregătiri de mobilizare și întregă Polonia-rusească e plină de miliție. Monarhia noastră va fi, deci, silită să mobilizeze și ea în Galizia, iar de altă parte va fi necesară și o

mobilizare a armatei României de-lungul Basarabiei, la frontiera ruso-română.

Gravitatea situației reese dealtfel atât din declarațiile contelui Berchtold, cât și din faptul că comandamentul militar deodată a venit cu noi pretențiuni exorbitante. Nici când monarhia noastră nu a stat atât de aproape de un război, ca și în aceste zile triste și sângeroase. În fața noastră se desfășoară o perspectivă foarte desperată. Deoparte Rusia, Italia și statele balcanice, iar de altă parte Austro-Ungaria, Turcia și România. Incontestabil, că învingerea va fi de partea noastră, dar e sigur și aceea, că acest război va fi unul dintre cele mai crâncene războaie din câte s'au dat până astăzi. Ți-se strânge inima de durere la gândul, câte vieți omenești, câtă avere și câte familii vor fi nimicite și înghițite de această urmare a evenimentelor, care deocamdată numai o îndurare deosebită a sorții o mai poate împiedeca.

Lupta dela Berana.

Podgorița. — Generalul Vuchetici a cuprins Moșcovatul și Berana. (Ambele locuri sunt situate la granița nordostică a Muntenegrului în sandjac, cea dintâi lângă râul Tara, iar cea din urmă lângă Lim. N. Red.)

Constantinopol. — Dela ministerul de război se comunică: În luptele de lângă Berana trupele muntenegrene n'au câștigat nici o învingere asupra trupelor turcești regulate și voluntare. Luptele continuă încă.

Lupta dela Podgorița.

Londra. — Lui „Times” i se anunță că Podgorița: Muntenegrenii au cucerit Decicium și au făcut prizonier pe comandantul trupelor turcești.

Podgorița. — Ieri dimineată muntenegrenii au continuat bombardarea Deciciumului, la

fața orașului turcesc Tuzi decurge o luptă vehementă. Amănunte lipsesc.

La orele 4 d. a. muntenegrenii au cuprins întăririle turcești de pe dealul Deciei. Comandatul trupelor turcești cu ofițerii și numeroși soldați au fost făcuți prizonieri. Muntenegrenii au luat și 4 tunuri. Ambele părți au avut mari pierderi. Știrea despre această primă învingere a fost primită cu nespusă bucurie în tabăra muntenegrenilor.

Podgorița. — Regele Nichita ziua întregă a urmărit lupta cu mult interes din diferite pozițiuni dela Podgorița până la podul dela Scutari. Regele a primit numeroase telegrame de felicitare mai cu seamă din Rusia, Bulgaria și Serbia. O societate de binefacere din Petersburg a trimis bani și pasamente.

Plamenatz, însărcinatul de afaceri al Muntenegrului la Constantinopol la București.

București. — Plamenatz, însărcinatul de afaceri al Muntenegrului la Constantinopol care, după cum se știe, a înmănat Porții declarația de război a guvernului muntenegrean, a părăsit imediat Constantinopolul, a sosit în București, de unde și-a continuat drumul prin Vărdolova, spre a se reîntoarce la Cetinje.

Întrebat de mai mulți ziariști asupra cauzelor care au determinat pe guvernul muntenegrean să declare războiul Turciei, Plamenatz a răspuns că față de trăgănelile fără de sfârșit ale Turciei în ce privește satisfacerea revendicărilor supușilor muntenegreni de pe teritoriul otoman, și sub presiunea împrejurarilor și a opiniei publice muntenegrene, guvernul său s'a văzut nevoit să la această gravă hotărâre, lăsând armelor muntenegrene rolul de-a obține ceea ce străduințele Puterilor n'au fost în stare să obțină dela dușmanul secular al poporului muntenegrean.

Un articol violent al oficiosului sârb „Samuprava.”

Belgrad. — Oficiosul „Samuprava” publică un articol violent cu privire la procedeele guvernului turcesc, care profită de orice prilej ca să-și manifesteze dușmănia contra statelor balcanice. Astfel Turcia a confiscat și armele sârbești. Guvernul sârbesc se îndoiește că pe calea asta se vor putea stabili relații amicale între Turcia și statele balcanice; din potrivă se pregătește terenul pentru o luptă sângeroasă. Poporul sârbesc e sigur de triumf, căzând cea dreaptă a popoarelor balcanice va fi biruitoare.

Belgrad. — În oraș curentul pentru război se manifestă din ce în ce cu mai multă însuflețire. Mulțimea a primit cu multă căldură știrea anunțând declarația de război a Muntenegrului. La teatrul național s'a reprezentat drama „Tărița Balcanului” a cărei autor este regele Nichita al Muntenegrului. Publicul a demonstrat cu multă căldură simpatia pentru regele Nichita.

Scutari amenințat.

Podgorița. — Generalul Martinovici, comandantul trupelor ce operează la Dulcigna, anunță, că muntenegrenii au trecut râul Bojana și au cucerit primele „cule” dela frontieră, în fața puternicei întăriri turcești de pe dealul Tarabos.

Belgrad. — În lupta de lângă Planinitza turcii au avut 600 morți, iar muntenegrenii 400. Mulți dintre soldații turci au fost făcuți prizonieri. În acest moment muntenegrenii bombardează San-Nicola (San-Nicola e situat spre sud dela lacul Scutari. — N. Red.)

Triest. — Vapoarele sosite aci aduc știrea, că localitățile de-alungul râului Bojana sunt în flacări. În ținutul acesta decurge o luptă crâncenă.

Atitudinea Românel.

Viena. — Ziarul „Neue Freie Presse” vorbind despre atitudinea ce o va avea România în conflictul din Balcani, spune, că plecarea la vatră a rezerviștilor, imediat după manevre, este cea mai bună dovadă a liniștii cu care cercurile conducătoare din București privesc situația gravă de azi.

Populația din Scutari invită pe regele Nichita să cuprindă orașul Scutari.

Belgrad. — Ziarul „Politika” primește din Cetinje următoarea telegramă:

„Locuitorii creștinii din Scutari au trimis regelui Nichita o deputație care să-l ceară să cuprindă orașul lor.”

Rusia mobilizează?

Cracovia. — Pe întreg teritoriul locuit de Cazaci, dealungul râului Don, s'au început ieri mobilizările. Autoritățile au primit ordin să termine cât mai în grabă mobilizarea, fiindcă conducerea armatei are de gând să trimită în curs de o săptămână 150 de regimente de Cazaci în Polonia-rusească. Mobilizările se fac cu o deosebită scrupulozitate și stricteță în special în Polonia-rusească. În mai multe garnizoane rezerviștii au înscenat revolte sângeroase din cauza tratamentului barbar al ofițerilor. Mai mulți ofițeri au fost grav insultați de către soldații revoltați. Patruzeci de răsculați au fost condamnați la moarte.

Toate pachetele și scrisorile ce sosesc în țară, sunt desfăcute și cercetate de autorități. Tot așa și călătorii, în special femeile sunt perchezitionate cu scrupulozitate.

Cea din urmă încercare în favorul păcii.

Petersburg. — Rusia și Austro-Ungaria sunt gata să facă încă o încercare, pentru a opri Serbia și Bulgaria de a declara războiul. Austro-Ungaria are interese de natură foarte delicată în Balcani, iar cercurile politice de aici au ajuns la convingerea, că odată focul aprins, cu greu se va mai putea potoli: Amândouă puterile sunt de acord, că în nici un caz nu e permis a lăsa ca sandjacul Novibazar să ajungă pe mâni străine. El va trebui să rămână proprietatea turcească. De aceea atât Rusia cât și Austro-Ungaria vor face tot posibilul pentru a pune capăt ostilităților.

Schimb de telegrame între principii.

Principele Petru, cel mai mic fiu al regelui Nichita, a răspuns la telegrama de felicitare a prințului Gheorghe al Greciei, cu următoarea telegramă:

— Primește cele mai adânc simțite mulțumiri pentru cuvintele ce mi-ai adresat. Sper, că nu va întârzia prilejul, când și eu te voi putea felicita în asemenea chip. Mă bucur din inimă că tatăl tău a fost numit comandant al flotei dunărene. Te salut și-ți zic la revedere în ploaia de gloanțe, pe câmpul de luptă.

Flota engleză în fața Cretei.

Constantinopol. — Patru vase de război engleze au sosit în apele cretane și un crucișător rus a apărut la Samos.

Malta. — Anglia a trimis spre Creta crucișătoarele „Weymouth” și „Hampshy”.

Turcia nu primește intervenția Puterilor.

Constantinopol. — În cercurile diplomatice se vorbește, că ministrul de externe Noradunghian a declarat în cuvinte aspre margrafului Pallavicini, că Turcia constituțională sub nici o condițiune nu este învoită să primească nici un fel de intervenție explicabilă în senzul tratatului dela Berlin, ci ea mai bucuroasă va lăsa să decidă armele.

Presa engleză despre discursul contelui Berchtold.

Londra. — Presa engleză comentează într'un mod foarte pesimist discursul ministrului de externe cont. Berchtold rostit în delegațiunea ungară. „Daily Mail” spune, că din declarația lui Berchtold reiese, că în cazul când Serbia sau Muntenegru ar intra în sandjacul Novi-Bazar, imediat și Austro-Ungaria ar intra cu trupele ei aci. „Morning Post” spune, că între Rusia și Austro-Ungaria există neînțelegeri în chestia politice lor în Balcani.

Lupte la frontiera bulgară.

Londra. — Din Constantinopol se anunță că la frontiera bulgară decurg lupte sângeroase între populație și trupele turcești.

Conducătorii alianței balcanice la frontieră.

Sofia. — Comandanții supremi ai armatelor greacă, bulgară și sârbă, moștenitorul de tron al Greciei și generalii Salov și Puljac au plecat la frontieră, să inspecționeze pregătirile militare și să se înțeleagă în chestia operațiilor ce vor întreprinde.

Știri din Belgrad.

Belgrad. — Ieri au sosit aci foarte mulți garibaldiști italieni, intrând ca voluntari în armata sârbească.

Belgrad. — Factorii postali de aci au hotărât să nu mai înmâneze scrisorile ce sosesc din Austro-Ungaria.

Proclamația sultanului către armată.

Constantinopol. — Sultanul a lansat azi către armată următoarea proclamație: „.....Turcii respectă drepturile tuturor națiunilor, cer însă ca și națiunile să respecte drepturile lor. Turcii n'au gânduri ascunse față de de nici un guvern, cu acelaș drept cer însă ca și celelalte guverne să le fie sincere.... În ciuda tuturor greutăților pe cari le întâmpină țara noastră, după puțină și treptat noi vom introduce reformele necesare țării noastre. Cu toate acestea micii noștri vecini voiesc, — deoarece aspiră la teritoriile noastre și văd, că le vom zădărnici scopurile lor nelegitime, — să zădărnicească reformele pe cari voim să le introducem și progresul nostru. Ele voiesc să se folosească de greutățile noastre și s'au înțeles să atace frontierele noastre. Proclamația arată, că utopiștii din Balcani — uitând faptele eroice, pe cari turcii le-au făcut odată în Balcani și eroismul dovedit în timpul mai recent la Tripolis, — au trimis trupe la granița turcească.

Din cauza aceasta noi am fost constrânși să ordonăm mobilizarea armatei. Nădăjduim că trupele noastre se vor face vrednice de numele antecesorilor lor și vor apăra pământul sfânt al patriei. Somăm trupele să se poarte în mod

Max Schorch et Co

fabrică de electromotoare și mașini dinamice RHEYDT.

Execută: electromotoare speciale pentru țesut și împletit și pentru industria ferului, metalului și lemnului, mașini dinamice, transformatoare, instalațiuni pentru putere mare electrică etc.

Reprezentanți pentru Ungaria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic: BUDAPESTA, IV., Harisbazar 2. sz. Plănuiesc și execută totfelul de instalațiuni pentru transmiterea de putere. (R 368-26)

vrednic de numele fraților noștri cari luptă în Tripolis și nădăjdum, că cu noui învingeri vom înmulți învingerile antecesorilor noștri.”

Declarațiile ambasadorului turc din Constantinopol.

Viena. — Ambasadorul turc de aci, *Mavrogheni*, a fost asediat de o pleiadă de gazetari cari voiau să-i ia unele declarațiuni. *Mavrogheni* nu s'a prezentat însă ziariștilor, aceștia au putut să vorbască numai cu secretarul ambasadei, care a făcut următoarele declarațiuni interesante:

„Pe noi nu ne surprinde de loc declarația de războiu a Muntenegrului. Statul acesta, de ani de zile ne amenință, trece granița pe teritoriul nostru și face pregătiri de războiu. E interesant însă faptul că tocmai Muntenegrul a declarat războiul, de vreme ce cunoașteți și d-v. declarațiunile regelui Nichita că Muntenegrul nu va declara războiu ca să nu jignească pe Rusia. Mai e interesant și faptul că în vreme ce Rusia, ca mandatară a Europei, făcea demersuri de pace în Balcani, Muntenegrul declara războiul. Noi mai credem că statele balcanice au așteptat în ultimul timp cu declarația de războiu ca să poată termina definitiv mobilizările. Vă asigur însă că Turcia este pregătită să poarte războiul.

Acum se vede clar că cele 4 state balcanice nu se mulțămesc cu aplicarea reformelor în Turcia, ci voesc întinderi teritoriale. Puterile au asigurat doar cabinetele balcanice că vor garanta aplicarea reformelor.

Iată ce vor statele din Balcani.

Bulgaria: Macedonia.

Serbia: Câmpul Mierlei, iar

Grecia: Creta și dacă s'ar putea și Epirul.

Turcia însă va ști să le taie pofta la toate.

Cronica Craioveană.

Miscarea muzicală din orașul nostru. — Conservatorul de muzică „Cornetti.” — Societatea muzicală „Armonia.”

Craiova, 28 Octomvrie.

Conservatorul de muzică „Cornetti” și-a reluat activitatea, începută anul trecut cu frumoase auspicii. În orașul nostru, ca de altfel în toate orașele țării, o activitate muzicală orchestrantă lipsea cu totul. Se făcea, bineînțeles, muzică prin saloanele elitei noastre, dar în timpurile actuale când muzica nu este numai o distracție a celor bogați, ci și un mijloc de educare și de înobilare a sentimentelor poporului, se simțea nevoia de o orchestră bine organizată, la ale cărei producțiuni să asiste tot publicul doritor de o cultură muzicală. Golul acesta așa de simțit, a fost îndeplinit de defunctul Cornetti, un Român de inimă și de faptă, o reminiscență a vechilor boeri, cari își jubeau neamul până la jertfă, sacrificându-și cu bună voință o parte, și chiar toată averea, pentru educația poporului și ridicarea lui economică și culturală.

El și-a lăsat întregă avere pentru susținerea acestui conservator, iar ca local a lăsat propria-i casă, în care când intrați simțeați o adevărată pietate, căci frumusețile pe cari le conținea, făceau din ea un adevărat muzeu. Bibelouri, sculpturi interesante, multe din tablourile celebre ale lui Grigorescu, pe cari în ultimul timp le dăruise muzeului „Teodor Aman” erau așezate cu o mână de mecenate pricepător în ale

artei în acest locaș al unei inimi nobile ce simțise fiorurile artei adevărate.

De aceea darul pe care Cornetti l-a făcut orașului, a fost primit cu multă bucurie, cu plăcere și cu iubire de către Craioveni, a cărui amintire le-a rămas întipărită în inimile lor, căci acum li se dă puțință odraslelor lor, să învețe arta sufletului, muzica. Conservatorul e condus cu multă măiestrie și pricepere de către d. Grigorie Gabrielescu, fost unul din cei mai celebri artiști de operă, care a dus faima țării sale prin toată lumea civilizată, stârnind pretutindeni admirație și entuziasm. Iar în tovărășia Adelinei Patti a reputat cele mai strălucite succese.

Retrăgându-se din viața artistică, dragostea ce-o are pentru muzică, l-a făcut să primească cu plăcere locul, ce concetățenii săi, în semn de admirație și iubire, îl ofereau.

Di Gabrielescu, însoțit de tineri profesori ai conservatorului, au organizat anul trecut două concerte simfonice. Reușita lor a fost deplină, căci di Gabrielescu cu elevii dela conservator, la care s'a adăugat concursul neprețuit al profesorilor și al câtorva executanți dela orchestra ministerului „Instrucțiunii Publice” din București, a făcut un ansamblu armonios, astfel că orchestra s'a prezentat în condițiuni superioare.

În primul concert s'a interpretat Simfonia lui Beethoven. Iar în al doilea concert, simfonia a treia a lui Mendelssohn, în „La Minor”, care a fost cântată cât se poate de bine.

Sufletul acela sbuciumat al compozitorului, trist, plin de dorințe din care cauză deodată devine impetuos, tumultuos, ca apoi încet, încet, să piardă toată vigoarea transformându-se într-o dulce melancolie ce-l încătușează, a fost redat cu toată măiestria-i cerută. Iar ca adio, și spre a ne mai electriciza cu săltărețele noastre arii naționale, s'a cântat Rapsodia Română de dl Mărgăritescu, orchestra fiind condusă de autorul rapsodiei.

Au fost toate acestea, dar noi voim să mai fie. Dar pentru aceasta să sperăm, căci un început frumos, presupune o continuare frumoasă.

Conservatorul Cornetti e secondat în opera-i frumoasă, de societatea muzicală „Armonia”. Un cârd de intelectuali voind să dea o mai mare importanță și dezvoltare muzicii corale, au fondat această societate, ale cărei uși sunt larg deschise tuturor acolora, cari sunt doritori de distracții instructive. Dola înființarea acestei societăți, gustul pentru muzică s'a dezvoltat considerabil în orașul lor; și asta se dovedește prin frecventarea la audițiile ei a unui mare număr de Craioveni. Un excelent cor compus din tinere elemente și pus sub conducerea harnicului dirijor dl Anastasiu, face delicia spectatorilor. Bucățile sunt alese cu mult gust, repertoriul nostru național fiind preferat, iar exactitatea cu care sunt interpretate uimesc pe cei mai buni cunoscători ai muzicii.

De altfel, studenții români de pretutindeni, adunați în congres, și în onoarea cărora s'a dat o audițiune, au putut constata de visu cele afirmate de mine.

Di Gârleanu voind să facă din deschiderea teatrului, anul acesta un eveniment artistic în orașul nostru, viitoarea cronică voi destina-o deschiderii stagiunii.

F. Ilescu Bradetel.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 Octomvrie 1912.

In atențiunea învățătorilor. Noua lege militară, art. XXX din 1912, obligă atât pe absolvenții de pedagogie, cât și pe învățătorii în funcțiune la serviciu militar de un an, cu titlul de voluntari. În timpul de tranziție de 7 ani, absolvenții de pedagogie, cari n'au post au dreptul să ceară amânarea serviciului până la 1 Octomvrie din anul al 24-lea al etății lor. Dacă în restimpul acesta primesc și intră în funcțiune învățătorescă au dreptul să ceară a fi transpuși în rezervă. (Vezi §-ul 82 alineat 4).

Constituirea societății de lectură a pedagogilor din Arad. Societatea de lectură a secției pedagogice dela seminarul gr.-ort. rom. din Arad s'a constituit în 26 sept. (9 oct. 1912 sub conducerea P. S. Sale Roman R. Ciorogariu în următorul chip: Președinte: Dr. Avram Sădean, profesor-conducător; vicepreședinte: Sever R. Boșcaiu, ped. c. IV.; secretar: Ioan Serbu, ped. c. III.; casier: Ioan Caza, ped. c. III.; notar: Gheorghe Moga, ped. c. IV.; viconotar: Ioan Pavel, ped. c. III.; bibliotecar: Constantin Iliuța, ped. c. IV.; controlor: Ioan Petica, ped. c. IV.; arhivar: Iosif Oprin, ped. c. III.; comisia literară: Anastasie Roman, ped. c. IV., Eatin T. Serafolean, ped. c. IV., Nicolae Cărmănuș, ped. c. III., Petru Faur, ped. c. III., Aurel Contrea, ped. c. II., Aurel Oarce, ped. c. I.; comisia de control: Constantin M. Nonu, ped. c. IV., Maxim Radovan, ped. c. III.; comisia muzicală: Teodor S-lagian, ped. c. IV., Nicolae G. Avram, ped. III., Ioan Lipovan, ped. c. II., Aurel Ionuțaș, ped. c. I.

Serată literară. Măne, Duminică, seara la 8 ore și jum. în sala separată dela berăria „Millenium”, muncitorii români din Arad vor aranja o serată literară, la care doritorii de cultură sunt rugați și invitați pe această cale spre participare.

A. S. R. principesa Elisabeta va împlini Sâmbătă 29 Septembrie v. 18 ani. A. S. regală s'a născut la 29 Septembrie 1894 la Castelul Peleș dela Sinaia.

Sfințirea bisereii din Dorgoș. P. S. Sa d. episcop al Aradului, a sfințit în 6 Octomvrie noua biserică din Dorgoș, ridicată de credincioșii de acolo în locul celei arse acum 3 ani. În suita d-sale au fost și P. C. Sa Roman Ciorogariu și diaconul dr. Lazar din Arad, protopopii Givulescu din Radna și Manuilă din Lipova și alte fețe bisericesti. Răspunsurile la actul sfințirii le-a dat corul din Lipova sub conducerea învățătorului Putici. În aceeași zi a fost hirotonit de diacon teologul absolvent din loc Vasile Groza.

După slujbă s'a dat o masă de părintele G. Bota.

Caz de moarte. Ioan Lupeanu, măiestru faur a răposat Sâmbătă în 5 Octomvrie n. la ceasurile 5 după amiază, în anul al 53-lea al vieții sale. Inmormântarea s'a făcut Luni în 7 Octomvrie n. c.

Odihnească în pace!

Congresele medicale din Paris. Luni de dimineață a fost deschis la facultatea de medicină din Paris al 25-lea congres francez de chirurgie, sub prezidenția profesorului Delorme, membru al academiei de medicină. Măne, Duminică în 13 Oct. „Asociațiunea medicilor francezi” va deschide la Paris al 13-lea congres de medicină, iar Joi 17 Oct. st. n. va începe primul congres internațional de patologie comparată. În onoarea tuturor acestor congresiști, guvernul francez și primăria Parisului au organizat primiri fastoase, banchete, etc. Congresul internațional de patologie comparată va trata următoarele chestiuni: a) laptele; b) lupta

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar mobile frumoase, ieftine și bune

Se 228-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de pret

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senica

(152)

— Urmare —

Se înțelege dela sine că, ținând seamă de față, acesta din urmă ierta multe părintelui, iar cei doi vecini ar fi putut multă vreme încă să n'o rupă cu dragostea, dacă n'ar fi sosit, la general, două rubedenii, una contesa Borcifer, cealaltă prințesa Uekin, ex-domnișoară de onoare a vechii curți, cari ambele, mai păstrau încă oarecari legături cu Petersburgul, ce făcea să aibă din partea generalului o primire care nu era fără linguşire.

Din clipa chiar a sosirii acestor doamne, Tentetnikof crezu a observa la general oarecare răceală; în cele din urmă Betrișef nu-i mai dădea atenție, ori îi vorbea scurt și ca unui figurant de comedie; după o oră numai ea îi adresa cu un aer distras de-al-deastea: „Ascultă, mon cher”, „Ei bine, amice, la ce gânduri?...” și odată în sfârșit ea îi aruncă drept în față cuvântul tu. Aceasta nu era de susținut. Tentetnikof se ridică, își încheie binișor haina, strânse din dinți, și-și luă asupra să spună generalului cu liniște, și cu tonul cel mai excesive politete, deși umbra de animație se iviră pe fața lui și-și avea inima plină de furtuni: „Vă mulțămesc, generalule, pentru această bună dispoziție pe care o arăți față de mine; tu-tuindu-mă mă provocați în mod natural să vă tutuesc, și înseamnă pentru mine că cu o vorbă mă chemați pe terenul celei mai mari intimități; dar e între noi o diferență de vârstă care îmi pare că se spune invincibil la o atât de apropiată familiaritate.” Generalul se tulbură, apoi se reculese, cercă să compună un răspuns potrivit, și sfârși prin a zice, nu fără un ușor bâlbâit, că el folosise cuvântul tu, numai așa, fără urmări; că se vede destul de des ca un bătrân să tutuiască din nebagare de seamă pe un tânăr. Să ne grăbim a spune că d. Betrișef avu delicatețea de a nu face nici cea mai mică aluzie la ipotezile lui de ofițer superior.

Se înțelege că din clipa aceea cei doi vecini încetară de a se mai cunoaște. Lumina care se făcuse în jurul lui Tentetnikof se stinse, iar întunerecul care urmă a fost cu atât mai des. Totul se întoarse la felul de viață pe care cititorul și-amintește poate a-l fi văzut descris la începutul acestui capitol, scurt să doarmă, să se scoale, să se întindă, să se spele și să nu facă nimic.

Murdăria și desordinea se stabilă puțin câte puțin în casă; mătura de păr de cal rămănea zile întregi în mijlocul casei cu gunoaiete; niște pantaloni făcură stațiuni lungi în salon, iar pe elegantă masă așezată înaintea canapelei repauzau curele și bretele distinse reflectate confuz de o mare oglindă plină de praf și fără întrebuințare. Viața lui Tentetnikof deveni atât de amortită și fără însemnătate, încât servitorii lui încetară de a-i mai arăta nici cel mai mic respect, și, dacă din întâmplare cobora în curte, până și găinile se repeziau să-l ciocănească de călcăe. Când, fără să se gândească, apuca condeiul, el făcea ore întregi uluci de parc, căsuțe, colibe, căruțe, trei cai în ham, ori scria: Milostivy Ghocudar! (Domnule!) fără a uita semnul de interjecție care face în rușește o exclamație din cea mai calmă din apostrofe; și odată spiritul stăpânit de cuvântul acesta, el îl scria în bastarde, în cursive, în engleze și în grase. Dar de cele mai adesea el uita totul; creionul lui, condeiul și cerneala lui, fără ca el să-și dea seama, trăgeau conturul unui câpsor cu trăsături fine, cu privire vie și pătrunzătoare, cu plete blonde cenușii ridicate în coșite elegante; și desemnatorul vedea de odată cu uimire chipul aceleia căreia nici un pictor

de portrete nu l-ar fi prins mai bine asemănarea, și el devenia încă și mai trist, mai tăcut, mai prosac, mai convins că fericirea aici jos nu-i decât o amăgitoare și neroadă himeră.

Aceasta era starea de suflet a lui Andrei Ivanovici Tentetnikof.

Într-o zi, în clipa când, după cum se obișnuise mergea la fereastra lui, ținându-și într-o mână, o ceașcă de ceai în cealaltă, și când spre marea lui uimire nu auzia nici pe Grigori nici pe Parfilievna, el observă în curtea lui umbrite în loc de grupuri obișnuite. Un rândas dela bucătărie și spălătoreasa scândurilor alergau să deschidă poarta. Numai decât se arătară niște cai așezați ca acei cari se văd gata să zboare de deasupra arcurilor de triumf; un bot în dreapta, un bot în stânga, un bot în mijloc. De asupra se ridica pe scaun vizitiul, și un lacheu îmbrăcat într'un larg surtuc strâns în șolduri cu o batistă de buzunar. La spatele lor era sezând un domn într'o manta cu mâneci falfăind și cu guler înalt, gâtul înfășurat într'o legătură cu dungi. Când alaiul se opri înaltea usei, se văzu că nu era decât o mică brișcă cu arcuri. Domnul, care era într'o foarte bună dispoziție, se avântă pe scară cu agilitatea și cu eleganța celei mari părți din militarii noștri ruși.

Întrind în odale, vizitatorul salută cu aceeași îndemânare fermecătoare, observând să-și țină capul aplecat puțin într'o parte. Expuse în termeni succinți, dar clari și corecți, că el călătorește acum de multă vreme prin Rusia atât din dorința lui de-a se instrui cât și din trebuința de a-și aranja afacerile; că imperiul abundă în obiecte remarcabile, fără a vorbi de un mare număr de industrii, de mare varietate de clime și de teritorii; că aici fusese isbit de aleasa frumusețe a peisajului; că n'ar fi îndrăznit să-l supere cu vizita lui poate neplăcută, dacă, în urma ploilor anotimpului și a desfășurăturilor drumului, nu s'ar fi întâmplat echipajului său un accident care cerea ajutorul fierarului și al rotarului; dar că obligat de a rămâne în nelucrare până ce brișca i-ar fi reparată, nu avusese tăria să mai reziste dorinței lui de a veni cel puțin să-l salute în persoană.

Măntuind fraza aceasta greoaie și întortochiată pentru ori ce altă gură, frază stereotipă în capul lui, cred, și făcută ușoară și curgătoare pentru limba lui printr'o lungă și frecventă întrebuințare, omul nostru, cu o grație indefinibilă, înaintă un picior încălțat cu o gheată de lac, încheiată cu nasturi de sidex, și, cu toată corpolența lui, el se dădu doi pași înapoi, cu elasticitatea cauciucului. Andrei Ivanovici, liniștit, socoti că asta trebuie să fie vre-un savant industriș ori un simplu amator în căutarea unor plante anumite, a unor pământuri, a unor mineraiuri; și numai decât, el se grăbi să-i promită toate înlesnirile posibile, și adecă concursul fierarilor săi, al rotarilor, și al unui număr suficient de brațe; îl rugă să se considere în casă ca la el însuși; apoi îl așeză într'un mare și frumos fotoliu la Voltaire, și se așeză să culeagă din gura lui o sumedenie de noțiuni de istorie naturală din cele mai interesante.

Naturalistul presupus nu vorbi cu toate acestea gazdei sale decât despre fenomenele lumii interioare și despre jocurile soartei; el își compară propria-i viață cu mersul unei corăbii părăsitate, pe care vânturile perfide au respins-o de sute de ori dela ori ce liman unde avea speranța să-i repare stricăciunile și să guste un repaos indispensabil; el dădu să se înțeleagă că fusese nevoit să-și părăsească neconținut un fel de serviciu pentru un altul, ciopârțindu-și astfel fără voia lui, în chip fatal, toată cariera; că în repetite rînduri viața însăși i-a fost pusă în primejdie de către dușmani, fără să fi făcut vre-odată ceva care să fi trebuit să-i atragă așa ceva: la care el adaugă o mulțime de particularități după cari auditorul lui putu să înțeleagă că are în fața lui un om eminent practic. Terminând, interesantul necunoscut își suflă nasul într'o frumoasă batistă albă cu margini imprimare în flori ruginii; operațiunea aceasta fu peste măsură de sgomotoasă, și Andrei Ivanovici nu auzise în viața lui așa ceva. Se întâmplă că într'o orchestră se găsește o trompetă atât de geloasă

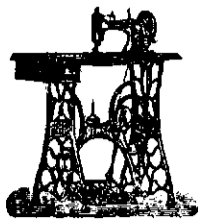
de partea ei, atât de grăbită de a-și prinde bine nota, încât pune indiscrețiune, iar auditorul surprins face o figură ciudată, îndoindu-se oare cum dacă lucrul s'a petrecut în massa concertanților cari își urmăresc opera în fața lui, ori de e vre-un accident alarmant al urechilor sale. Cam așa a fost sunetul strident care răsună în saloanele atât de somnolente ale acestui palat al somnului, și, îndată după fanfara aceasta, se răspândi în aer un plăcut miros de apă de Colonia, plecând nevăzut din batista grațios agitată și ușor vârită din nou în buzunar.

Cetitorul a recunoscut de sigur de mult în acest personaj pe buna noastră veche și onorabilă cunoștință, Pavel Ivanovici Cicikof. El îmbrătrînise puțin de când l'am pierdut din vedere; părea că nu-și petrecuse de fel tot timpul acesta fără primejdii și fără furtuni; pare că a lui haină-frac, văzând-o de aproape de-a lungul cusăturilor, își arată întru câțva scamele; brișca, vizitiul, servitorul, caii și hamurile, erau uzate, roase, obosite; era posibil ca finanțele însesi ale stăpânului acestor bunuri să nu fie scutite de oarecare deficit; dar expresiunea figurei, polițeta, manierele, tonul, rămăseseră aceleași. Voi zice mai mult, persoana lui Cicikof devenise mai plăcută, el se ține mai bine, asculta mai bine, clătina mai fin capul și manevra mai bine supărările piciorului drept instalându-se într'un fotoliu. Un fapt nu mai puțin remarcabil e că devenise maestru cu vorba plăcută, că nimic nu se putea compara cu moderațiunea, măsura, cu prudența conversației sale; era chintesența tactului, cea mai fină floare cumpătărei. Cât despre toaleta lui, el purta o cămașă albă ca zăpada, și, chiar în călătorie, n'ar fi suferit nici cea mai mică urmă de praf pe haina lui; scurt el părea întotdeauna a fi venit să ia parte la un prânz de gală; obrații și bărbia, mereu rase proaspăt, erau atât de linse și de așa de curate, că ar fi trebuit să fie orb ca să nu-i admire lustrul delicat.

Totul în casă suferi într'o jumătate de oră galantă metamorfoză. Apartamentele, cari până atunci erau întunecoase, și obloanele închise ermetic, se luminară deodată și părură încă sub influența luminei regeneratoare. Camera indicată de împrejurare ca odaie de culcare văzu venind efectele și utenzile indispensabile la toaletă de noapte; odăile desemnate pentru cabinet și... Dar trebuie să explic mai întâi că una din acestea avea două ferestre și că într'însa se aflau două mese și anume o masă-birou lângă divan; o a doua era o masă de joc, așezată între ferestre, sub o oglindă mare; a treia era o masă pătrată așezată într'un colț între două uși, una ducând la camera de culcare improvizată, cealaltă ducând într'o mare sală nelocuită, care servea în timpul acesta de anticameră, și era garnisită cu un mobilier din cele mai invalide. Pe această a treia masă, masa din colț, fură așezate efectele de îmbrăcăminte scoase din geamantan, și acuma e momentul să le enumerăm: o pereche pantaloni din acelaș postav și de aceeaș vârstă cu fracul pe care îl văzurăm pe proprietarul său, o pereche pantaloni noi, o pereche pantaloni frunze uscate, două jiletce de mătase, alte două de satin, un surtuc și două haine.

Toate aceste haine se suprapuseră piramidă și fură acoperite cu o basma; într'un alt colț între ușă și fereastră fură puse în forma unei funii de ceapă cismele, din cari unele nu erau tocmai ceea ce se numește cisme noi, apoi ghetete de piele de lac, și în sfârșit niște papuci. Toate aceste încălțăminte se acoperiră și ele rusioase cu o năframă care le ascundea perfect; pe masa des cris, fură rînduite apoi cu o ordine remarcabilă, o lădiță de drum, un mare portofoliu cu mapă, o sticlă cu apă de colonia, patru bastoane de ceară de sigilat, o perie de dinți, calendarul anului și două romane, tomul al doilea unul și altul.

(Va urma).

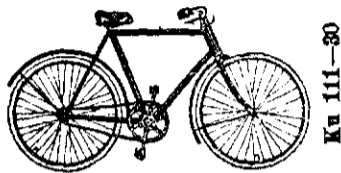

CUCHT HUGO

mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becker 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat. MAȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine. ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric. PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Ko 111-30

[Se 71-]

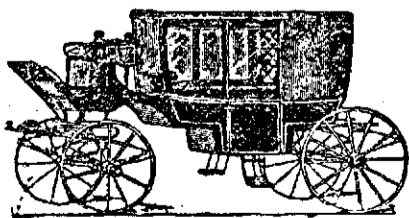

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
fabricant de trăsuri și autocaroserie
furnizorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite. Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.
(Ko 98-30)

VAI!

Mă inecăză afurisita asta de tuse.

Pastilele de piept a lui EGGER

sunt cele mai bune și cu efect grabnic și sigur în
contra TUSEI, RĂCELEI, și FLEGMEI.

Au un gust foarte bun! Nu strică apetitul!

Cutie cu 1 și 2 coroane.

Cutie de probă cu 50 fil.

Se capătă la farmaci și drogerii.

VIVAT!

Pastilele de pept a lui Egger, ocol în scurt timp m'au vindecat.

Magazinul principal și de desfacere: Dr. EGGER LEÓ și EGGER I. Budapest VI., Révai-u. 12 sz.

În ARAD se poate căpăta la următoarele farmacii: Berger Gyula, g. Földes Kelemen, Gécs László, Hajos Arpád, Hauer Lajos, Krebsz Géza, Kárpáti János, U. Kossuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyai K. Szokoly Sándor, și Vojte Kálmán, apoi în drogeriile: Hanzu Nesztor, Török Andor és Társa, și Vojtek és Veisz. Se mai poate căpăta în: Gyorok, la farmacia, Másznyik Dániel, în Magyar Pécska la: Adler Gy. Lajos, în Pécska-Română la: Ioan Rocsin, în Simand la: Csiky Lukács, și în Szikszon: Füredi Ede.
(Le 412-20)

Frideric Hönig

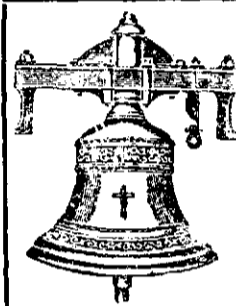
turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată : pe motor de vapor :

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

[Ho 5-]

Fondat la 1840.

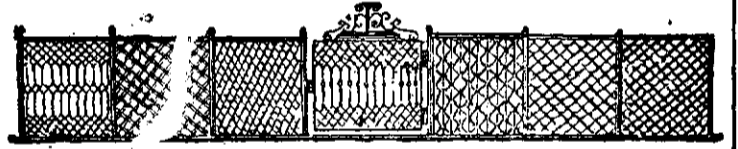
∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

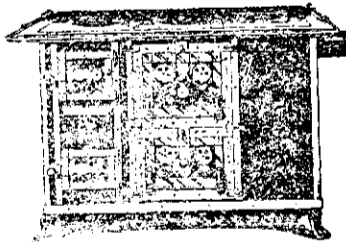
Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se elatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sirmel (drot), îngrădir (garduri), tot felul de site, clur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparmerturi), cuptorase în UNGVAR Fabrică totfelul de garduri din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabin, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparmerturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

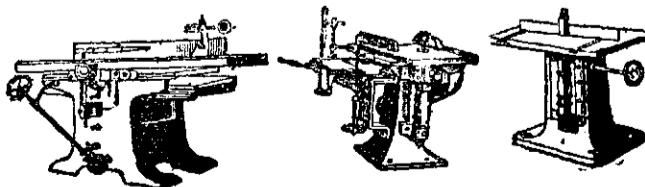
Ko 86-30

Orova Károly,

inginer-mechanic
diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24.

Telefon 146-38.

Reprezentantul fabricii de lucrare a lemnului de specialitate:

TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.

SPECIALITĂȚI: Herestraie rapide și cu două tăișuri instalare completă de herestraie cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur. Mare deposit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului pe seama măsurilor și inginerilor!

Condițiuni favorabile de plată!

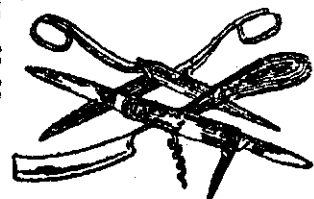
[O 43-]

Catalog trimis gratuit.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa

primă ca: cu-
țite de bu-
zunar, bri-
ciuri de
ras, foar-
feci de o-
țel, instru-

mente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădina, bantage; legături la curarea morburilor se efectuează prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservetive, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează cu garanție de oameni experți.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făgrea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătră fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 387 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am deschis

o croitorie modernă pentru domni

în plasa Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servese cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 405—10]

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Schö 64—30)

Comandele se execută imediat.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

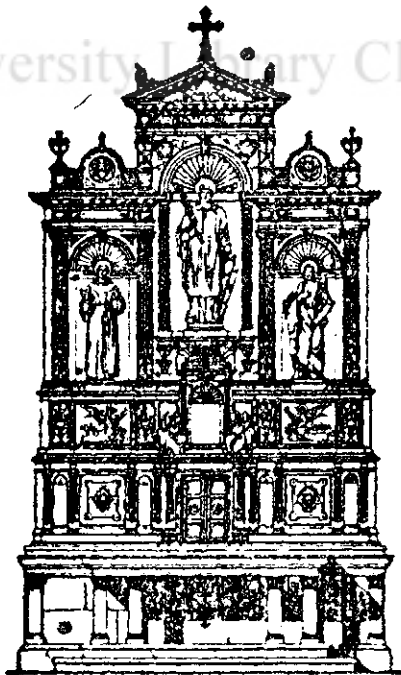
fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios. L1 72—60

Cu destulă servesc.

Bittenbinder József,

sculptor și arhitect de altare

Temesvár—Erzsébetváros

Hatyu utca 61 szám (casa proprie).

Face toffelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de plairă și lemn, amvoane și sc. ne de spovedanie, Sicriul Domnului, Orotă Mariel de Lour, cristelnițe, icoare de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

(Bi 53—52)

PAPP K.

orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă.

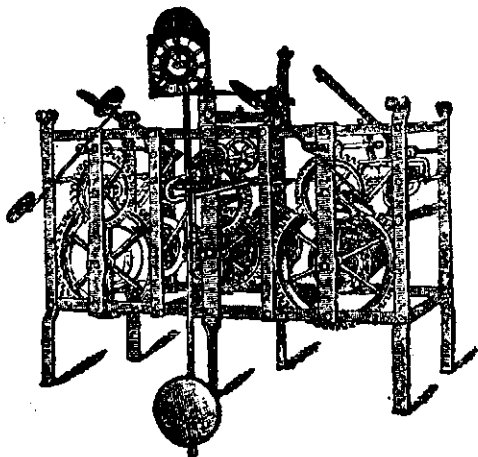
Temesvár—Gyárvaros,

Fő-utca 34.

OROLOGE de TURN

construcția cea mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile astoriel de oroloage să efectueze conștiințios și ieftin. Preliminare de spese gratuite.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea berei, apaducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se presintă pe cheltuiala sa.

KNUTH

BUDAPEST VII.

KÁROLY

GARAY-UTCZA 6—10

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbatoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

KNUTH KÁROLY Inger și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și rog. arhiduc. Iosif. BUDAPEST, VII. Garay-utca 6—10 sz.

(E 268—20)

Jălătoria din Alpi 1912**FIAT**primește ca unica
mașină austriacă**Pretul TEAM**UZINELE FIAT A. G. Viena, I., Kärtner-
ring 15. Filiala ungurească: BUDAPESTA,
V, Szabadság-tér 18.

E 295-5

Nou salon de modă pentru dame.Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și
provincie, că am deschis în Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.**un salon de modă englezască și franceză**conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mulți
ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea
celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din
Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de
croiu după revista de modă.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

(La 331-10)

On parle français Si parla italiano.

ATENȚIUNE!

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei alienți, că în

**atelierul meu de croitorie
din ARAD, str. Hunyadi, nr. 3.**primesc spre executare totfelul de haine, uniforme pentru preoți,
ofitieri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croiu
modern. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai
de seamă firme, precum și la firmele LEO FRANK și LUDOVIC
TOTH de INOKAI sunt o dovadă, că voi putea să satisfac
tuturor pretențiunilor celor mai delicate.

Roagă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,

croitor pentru bărbați.

VI 377-10

Vânzare ocazională!**Prețuri foarte ieftine!****Magazin de dantele Arad, str. Asztalos Sándor 4.****Nu dați ascultare** reclamelor păsunătoare, fiindcă este în interesul
d-voastre să cumpărați mărfuri bune și ieftine.**Se vor pune în vânzare următoarele mărfuri ieftine:**

Dantele dela 2 fl.	Năfrâmi de buzunar de batist pentru fe- mei 20 fl.	Cămeși albe din șifon „R” pentru băr- bați 1-98 cor.
Teșături de dantele dela 50 fl.	Tricouri de vară pentru copii 50 fl.	Cămeși de noapte din șifon R. 2-60 cor.
Gulere de dantele în orice fason.	Batist pentru scutirea corsetului 60 fl.	Pantaloni albi, eroi francez, Köpper I, 2-80 cor.
Decoruri pentru haine, în orice execuție.	Jupoane de lister și clot eu crețele duble 3 coroane.	Gulere pentru bărbați, calit. I. 80 și 12 fl.
Cordele late, în orice culoare, 1 m. 60 fl.	Jupoane de mătăasă taft în orice culoare c. 7.	Manșete pentru bărbați „40 fl.
Ciorapi de mătăasă, mouslin în orice co- loare, cor. 1-10.	Talii de mătăasă 6 cor.	Bretele în orice culoare 70 fl.
Ciorapi ordinari pentru femei 3 păr. cor. 1-—	Talii de batist cor. 2-40 fl.	Cravate de mătăasă p. bărbați 30 fl.
Ciorapi flour calit. I. 3 păr. cor. 2-40.	Halaturi de delin, execuție frumoasă 6-6-50 coroane.	Ploiere pentru bărbați și dame 2-80 cor.
Ciorapi cu vârgi pt. bărbați 3 păr. cor. 1-20	Cămeși pentru femei din șifon „R”. 1-60 cor.	Albitur: fine pentru femei, acoperitoare de dantele pentru porturi, stori, draperii, covoare, linoleu.
Ciorapi pentru băieți, în orice mărime dela 30 fl.	Pantaloni pentru femei din șifon „R” 1-80 „	Mătăsuri taft și messalin, dantele și te- sături de dantele, asortiment foarte bogat.
Ciorapi de mătăasă pentru femei 4 cor.	Cămeși de zefir pentru turiști, execuție elegantă 2-60 cor.	Madeire brodate, corsete Reform etc. etc.
Mănuși de ață 40 fl.	Cămeși de zefir fără guler 2-80 cor.	
Mănuși lungi de mătăasă 3 cor.		
Mănuși de piele glacé lungi cor. 3-60 fl.		

Rugăm să vă convingeți fără obligamentul de a cumpăra.**Prețuri ieftine!****Telefon: 932.**

(Ge 204)

Cu stimă: **Magazinul de dantele (Csipkeáruház).****Atențiune! Mare asortiment
de Madeira.****Mare asortiment de dantele
și teșături de dantele.**

impotriva febrei de Malta și a febrei aftoase; e) șarlatina experimentală; d) turbarea; e) cirozele; f) paraziții comuni oamenilor și animalelor; g) variola și vaccinul; h) cancerul și i) difteria aviară.

Marea chestiune a patogeniei tuberculozei va fi studiată de profesorul Albert Calmette, directorul Institutului Pasteur din Lille și de încă trei profesori, dintre cari doi francezi și un american. Un grup de specialiști vor trata apoi patologia albinelor, a viermilor de mătase, a peștilor. În fine congresul va mai avea și o secțiune de patologie vegetală.

Va fi dar un congres internațional de patologie umană, animală și vegetală.

Atentat contra vietei țarului. Din Petersburg se anunță, că în Polonia rusă s'au întâmplat grave turburări. Muncitorii și țărani au organizat demonstrații impotriva răboiului. S'au produs ciocniri sângeroase. Sunt multi răniți. Poliția a făcut o serie de perchezituni domiciliare. „Ruskoje Viedomo-ti” anunță că poliția a descoperit o conspirație impotriva vietei țarului, care va sosi în curând la Varsovia. Conspiratorii au fost arestați.

Post de medic cercual în Sasca. Comuna Sasca-montană va deschide în curând concurs pentru ocuparea postului de medic cercual și comunal. Dorind comuna și întreg jurul românesc să aibă un medic român, îndemnăm pe medicii noștri cari ar reflecta la acest post să-și culeagă din Sasca informațiunile necesare și să-și prezente recursul având acolo un medic român mari șanse de a fi ales. Salar și venituri anuale 6000—8000 cor.

Fabrică de tunuri în Reșița. Se știe, că uzinele Skoda, împreună cu întreprinderea din Reșița, va înființa, în scurt timp, în Reșița, o fabrică de tunuri.

Expozițiile economice internaționale dela Berlin. Marți a fost deschisă la Berlin o importantă conferință diplomatică la care va fi discutată chestiunea participării diferitelor state la expozițiile economice internaționale. Au răspuns la această conferință trimiși din 26 țări. Municipalitatea Berlinului au făcut Marți acestor reprezentanți o primire din cele mai frumoase. Conferința propriu zis a început ieri și va avea să stabilească un clasament uniform al produselor și al premiilor, dându-și toată silința să ajungă la un acord cu țările interesate, un mijloc de a determina rațional epocile și orașele unde vor putea să aibă loc pe viitor aceste mari manifestațiuni economice internaționale și universale.

Foametea amenință. Se iau fel și fel de pozițiuni, cari ar putea scăpa populațiunea unor ținuturi de amenințările foametei. Locuitorii căzuți pradă ravagiilor potopului au înaintat guvernului unele cereri, între cari sunt și următoarele: amânări de dare și ștergeri de dare, posibilitatea de împrumut de bani, împărțirea de semințe de primăvară. Dacă nu se vor realiza aceste lucruri indispensabile vieții, locuitorii amenință guvernul, că ei nu așteaptă primăvara, ci pleacă cu grămada în America. Întrucât se vor realiza aceste lucruri, nu știu, la tot cazul însă, că guvernul unele îmbunătățiri le vor face cu puțință. Românii noștri însă n'au glas să înainteze guvernului astfel de plângeri, și ar trebui s'o facă. Ori poate n'au nici o credință în îmbunătățiri de ale guvernului, date fiind sulțile ce ei le-a pus în coaste — una și strașnică aceea cu „Cristea Fedeleș” nu de mult?

De când sună trimbițele de războiu în Balcani, foametea pare că-și aruncă arcele în bursele statului, fie de bani, fie de bucate. Ea se face atotstăpânitoare pe busola vieții sociale dar depinde și ea dela — politica externă. Deci avem la ordinea zilei doi dușmani, unul intern, altul extern, doi prieteni însă în pașii mari ce-i face, — sare politica externă cu pași gigantici spre Sandjac de când cu năvălirea Muntenegrenilor, e gata și foametea să-și înființe ghiarele în — bursele statului.

Vom vedea cât de curând și pe unul și pe altul ce isprăvuri vor face.

Revolta dela penitenciarul din Galați. Am vorbit de revolta ce a avut loc la penitenciarul Galați, și în timpul căruia unul din deținuți, adevăratul instigator al răscoalei a fost împușcat de unul din soldații din gardă. Deținutul împușcat care se numește Rada Grănescu, după cum am ar-

tat la timp, a înecat din viață. Cazul face senzație, în oraș.

Un român falsificator de bani în Franța. Il chiamă Dobra Dobrescu, și a fost arestat zilele trecute de siguranța Parisului, ca un falsificator de monede din cei mai primejdioși. El era șeful unei bande întregi, care a dat până acum mult de lucru poliției franceze.

Antecedentele lui sunt, după ziarele pariziene, din cele mai urite. Rând pe rând eserve, „Sontenem”, jucător de cărți măsluite, acest român, nedemn de neamul său, a trăit mult timp în cercurile apăsate ale marelui metropole, unde purta cu vanitate porecla de „Coco”. Acum zace în închisoare. Procesul său se va instrui în curând și este de prevăzut, că condamnarea sa va fi foarte severă.

Atentatorul regelui italian. Zilele trecute s'a ținut în Roma pertractarea procesului D'Alba. Îndrăștețul atentator al regelui Victor Emanuil. Rezultatul a fost că D'Alba a fost pus la răcoare pe timp de 30 de ani, și după împlinirea acestui termen i-s'a mai acordat alți trei ani de viață sub pază polițienească. Cei cari au dictat oșanda au spus între altele, că atentând respectivul contra regelui, a atentat totodată și contra poporului italian, al cărui sentiment public s'a dovedit de atâteaori, fie chiar cu prilejul ultimului război, ca fiind identic cu al regelui. Deci pasul lui D'Alba rămâne izolat, neîmpărtășit de nimeni.

O groznică ciocnire de tren în gara Ploești. O groznică ciocnire de trenuri s'a petrecut ieri dimineață la ora 5 în gara Ploești. În dreptul cabinei nr. 2. Mașina Nr. 1385 ce venea izolată spre gara Ploești pentru a lua un tren de marfă s'a ciocnit cu trenul de marfă Nr. 696. Ciocnirea a fost atât de puternică, încât pat-vagonul trenului 696 încăleacănd peste tenderul mașinei 1385, s'a făcut bucățele. Manipulantul Rădulescu Gh. multilat în grozitor a rămas mort pe loc, mai multe persoane au fost grav rănite. Victimele au fost internate în spitalul Schuler, unde au sosit imediat d-nii dr. Vasiliu și Negruți cari au dat răniților îngrijirile necesare.

Din primele cercetări reiese, că răspunderea catastrofei cade asupra șoferului de mișcare Mărescu și Sotir, cari au dat drumul locomotivului 1385 în mod nereglat din trăsura spre Ploești. Starea răniților e foarte gravă. Ancheta continuă pentru a se stabili căreia cauze se datorește catastrofa. Nenorocirea aceasta a produs o profundă impresie în oraș.

Grav accident de automobil. Ziarul berliner „Lokalanzeiger” anunță din New-York, că un grav accident de automobil s'a întâmplat lângă Feciernont. În a ropiere de Filadelfia. Două automobile s'au ciocnit omorând 4 persoane. Un al treilea automobil, care urma celor două, pătrunsese în mijlocul automobilelor sfărâmate și fu la rândul său sfărâmat. Cu acest prilej șoferul și două persoane aflate în automobil fără ucise. În total deci au fost omorite cu prilejul acestei nenorociri 7 persoane.

Protopopul Lazar din Hălmgau ține discursuri unguerești, nu așa de voie bună ori din plictiseală, ci din oficiu, drace-mi-te. Se spune, că ar fi regulament bisericesc undeva, care impune protopopilor să aranjeze banchete pentru sibirale, cari vin și se duc. Protopopul Lazar din Hălmgau a avansat deci banchet pentru *Édes Elemér* și la banchet a ținut și un mare discurs de binevențare „az egyház nevében” — kérem a'lassan.

Popiță, popiță — nu te face de răs; Că te răd și curcile!

Nu călătoriți fără parale. Cetim în ziarul „America”: Un cetitor al nostru din Niles, O. ne comunică o tristă întâmplare:

Simion Păcurar din comuna Alămor, aflător în Youngstown, O. a venit la niște prieteni ai lui în Niles, O. unde după ce și-a petrecut seara cu dâncii, dimineața s'a sculat, și în loc să iee trenul de pasageri ori carul electric ca oamenii, a găsit cu cale să se ducă ca să urce pe un tren de marfă, pasă-mite ca să călătorească fără să plătească, căci altfel n'avea rost să călătorească cu astfel de tren, când aceste orașe sunt atât de aproape unul de altul. Bags-amă pe când Păcurar voia să urce trenul, a alunecat de vale, trenul i-a prins picioarele, iar roatele i-a zdrobit toate degetele. O ambulanță din Niles, O. l-a transportat pe nefericitul la spital, unde a fost operat, dar peste o săptămână a murit.

Profetie regală. În momentul când țările din Balcani se agită, să ne aducem aminte că Pierre Loti — azi foarte depărtat de ele, fiind într-o excursie prin America de nord — a cutriat aceste țări dealungul și dealatul, ba chiar a locuit în România, ba din Constantinopol, unde a comandat multă vreme staționarul francez, a întrebuințat în România prietenii prețioase și legături înalte. El regreță câte odată țările aceste din Orient. Anecdota aceasta, pe care o dăm în vale, îi va reîmprospăta amintiri scumpe lui.

Într-o seară din luna lui Septemvrie 1887, mai multe persoane distinse s'au fost întrunit în frumosul Castel Peleş, situat în munții Carpaților. Erau de față: Regina României, secretarul reginei, M. S..., două sau trei domnișoare de onoare, și un tânăr locotenent al unui vas francez de război. Pentru ca societatea să fie mai animată, s'a propus un joc nou: cineva să compună în mai puțin de cinci minute o istorioară scurtă, brodată pe cinci cuvinte date la întâmplare. Propunerea a fost primită și tânărul locotenent al vasului francez s'a obligat s'o execute. Regina scrise atunci pe o hârtie aceste cinci cuvinte: muzică, urs, munte, știință, copil.

După ce trecură cele cinci minute hotărâte, ofițerul cetii următoarea istorioară: „Di M. S..., care face muzică cu un adevărat talent, și care din vreme în vreme face de joacă ursul la suntele violinei sale, s'a dus într-o zi la munte unde toți ursii din țară au fost invitați. Dar pe M. Sa. îl apucă o mare groază de auditorul său neobișnuit: știința lui muzicală îl părăsi. Căpitanul ursilor însă îl fugări, dându-i o lovitură de picior și zicându-i generos: „Să nu te mai întorci niciodată; eu însă te iert de data aceasta, pentru că ești un copil.”

O altă experiență fu pusă la cale. Dșoara Văcărescu, prima dșoară de onoare, dădu alte cinci cuvinte: sfecle, paijen, Maria Stuart, longitudine și amnestie. Aceasă nouă combinație de cuvinte a fost executată imediat.

„Di M. Sa..., îmbătându-se într-o zi cu un lichior făcut din sfecle și alcool, ajunse într'un astfel de hal, încât ai fi putut în adevăr zice că avea un paijen în tivă. Chiar atunci fu chemat la regina Maria Stuart, care locuiește, după cât se știe, între al 4-lea și al 5-lea grad de longitudine ostică. Regina Maria Stuart dori să-l asculte cum cântă la violină, dar M. S... cântă atât de bizar și de ridicol, încât regina-l condamnă la moarte. Dar a doua zi, din fericire pentru el, îi dădu amnistia.”

— „Locotenente”, exclamă regina Carmen Sylva, răzând după cetirea istorioarei. „eu îți profesesc că vei fi într-o zi membru al Academiei franceze!”

Profetia reginei Carmen s'a și împlinit, deoarece locotenentul de marină a devenit... Pierre Loti.

Societate de muzică și cor din München în Arad. De Luni 14 Octomvrie, începând, o societate de muzică și cor din 6 dame și 6 bărbați sub conducerea dirigentului A. Reinert va concerta vre-o câteva zile în localitatea hotelului „Central” din Arad. În grădina de iarnă în fiecare seară concentrează nou înființatul țaraș din 16 membri al lui L. Almai.

Agricultura în Japonia. Țara, care a dat dovezi de așa de înalte valori morale, mai e și țara lucrurilor practice. Japonezii nu-și bat capul atât cu însemnătatea educațiunii speculative a tineretului, ci îl dedă decând începe să se vrâsteze la economia câmpului. Școlile dispun de locuri pentru deprinderi economice, de mijloace și laboratorii pentru perfecționare în arta meseriilor, școlile din anumite ținuturi au un fel aparte pentru îmbunătățirea respectivului mediu, școli de acomodare. Dintre școli cele suplimentare sunt cam 1446, economie 1018, au 28 de ore săptămânale destinate chemărilor lor.

Dacă e țara în primejdie? Brutarul bulgar din Arad Babof a anunțat la poliție pe încasatorul său de bani Bogoișef, care a fugit cu 600 cor. Bogoișef a lăsat o scrisoare în care spune brutarului, că țara lui e în flacări și trebuie să meargă într'ajutor, iar suma luată o folosește pentru drum. Iată un bun patriot!

Bestialitate jandarmerească. Azi, Sâmbătă, a fost în Buziaș asentarea feciorilor la miliție. Doi feciori români din localitatea respectivă, cu numele *Nicolae Borcan* și *Ion Dragonescu* au mers la asentare în haine de sărbătoare, la pălărie cu tricolorul național, cum e obiceiul portului în aceste părți. Un turbat de jandarm, cu numele *Simon*, (ni se pare că-l cunoaștem din cercul Radni pe acest ucigă-l crucea, Nct. R. d.), a deținut pe cei doi feciori români, i-a dus ea casa comunală și acolo luându-le de pe pălărie panglica tricoloră, a rupt-o toată bucățele, injurând în chipul cel mai coșcșos culorile scumpe sufletului nostru.

Dar, *Simone*, să te vedem ce viteaz ești. Iată denunțăm că sufletele noastre sunt toate înfășurate în tricolorul național românesc. Dacă ești atât de voinic, te poftim să-ți faci datoria ta de jandarm unguresc! Să te vedem, cum o să ne iai învălitoarea sufletelor noastre românești? Cutează!

„Serbările dela Blaj” — publicația despărțământului Blaj, pe cum ni-se spune din parte competentă, s'a bucurat de o trecere neașteptată.

Neumărat este numărul celor cari au comandat două și mai multe exemplare. Relevăm însă în chip deosebit munificența fraților dñi *Antoni* și *Petru Mocsanyi*, cari au comandat singuri nu mai puțin de 70 exemplare. De asemenea entuziastul domn *A. D. Florescu* din București a dat suma de 100 lei, pentru ca 5 ex. din „Serbări” să i se trimită dânsului, iar pentru restul banilor să se distribuie exemplarele corespunzătoare la țărani. Câțiva din bărbații marcantii ai vieții noastre românești și-au rescumpărat apoi în chip munificent exemplarele de onoare, ce li-s'au trimis. Comitetul central al „Asociațiunii”, pe cum suntem informați a hotărât de asemenea, să cumpere, din bugetul său un număr oarecare de exemplare. Așa încât din întreg tirajul publicației abia mai sunt nedesfăcute vre-o două-trei sute de exemplare, de aceea cetitorii noștri cari nu au încă și ar dori să mai aibă această scriere, atât ca cuprins cât și ca execuție tehnică, de o reușită splendidă — să grăbească a se adresa dlui profesor *Dr. Victor Macaveiu* (Blaj—Balázsfalva), eventual oricărei librării românești. Prețul volumului franco este cor. 3.50 (4.50 franci pentru România).

Totodată în numele comitetului despărțământului Blaj, rugăm pe acei domni, cărora li-s'au trimis spre vedere câte un exemplar din „Serbările dela Blaj”, să binevoiască sau a re-mite exemplarul sau a achita prețul lui, pentru ca să se poată face și încheia socoțile cuvenite.

Primul mormânt comun. Cel dintâi mormânt în care sunt înmormântați cei dintâi eroi muntenegreni este săpat lângă Podgorița. Se știa cu siguranță, că muntenegrenii vor fi cei dintâi cari vor deschide focul omoritor și că sângele lor va uda cel dintâi pământul nămolos din acel ținut.

Pe timpul anexiunii Bosniei a fost o adevărată minune, că Muntenegru nu s'a gândit să pună sfârșit prin glasul tunurilor tratativelor diplomatice, aruncând astfel schinteia focului asupra Europei. Bateriile de pe culmea Lovcenului stăteau cu gurile căscate spre Cataro și spre golful dela Cataro, artileristii muntenegreni arzând de dorul luptei își preumblau pașii lor greoi în jurul tunurilor și numai precauțiunea înțeleaptă a regelui *Nichita* i se poate mulțami, că s'a put evita o vărsare de sânge. *Nichita* cunoscându-și bine poporul, a pus oameni încercați cari să păzească tunurile — în contra atacului propriilor săi ostași. În caz contrar Cataro ar fi simțit efectul granatelor muntenegrene. De astădată *Nichita* încă a știut bine ce face, când își aduce soldații în războiu. Increderea era mult mai mare, decât să fie putut fi oprită prin ventile diplomatice. Acela care cu-

noaște poporul muntenegrin va ști, că pe vorbe muntenegrinul nu dă nimic, ci la cel dintâi cuvânt despre politică sau războiu el cuprinde mânerul revolverului, gata să urmeze conducătorilor săi. Muntenegrinul e totdeauna gata de luptă.

Un ziarist, care pe timpul anexiunii Bosniei a petrecut, ca corespondent, în Cetinje, poveștește următoarele.

Mi s'a dat ocaziunea să văd la fața locului cum în decurs de o jumătate de oră muntenegrii erau gata de luptă. În Cetinje era liniște deplină. Regele *Nichita* cu prințul *Mirco* făcură o plimbare cu automobilul. În fața conacului (palatul regal) numeroși bărbați, miniștrii, generali, ofițeri și alții discutau. La orele 3 d. a. *Nichita* se reintoarce la palat. Imediat un om lipi pe perețele unei case un afiș mare. Mai târziu am aflat, că în această proclamație regele *Nichita* protestează în contra anexiunii Bosniei și *Herșegovinei* și declară, că în caz dacă monarhia austro-ungară nu respectează punctele tratatului dela Berlin, nici el nu va respecta acel tratat. Patru inși numai au cetit primul afiș, însă după ce l-au cetit toți patru au început să strige:

— Dolje Austria! (Jos Austria!) — apoi au luat-o la fugă de-alungul străzii principale. În scurtă vreme întreg orașul cu drapelul era adunat în piața principală. Un bărbat bine îmbrăcat urcă tribuna, ținu o cuvântare aprinsă și dădu lozinca:

— În fața consulatelor!

Ca o furtună mare plecară cu toții în fața consulatelor Turciei, Greciei, Rusiei și Italiei. În timpul acesta mulți aveau pușca la umăr. Le aduseseră deacasă femeile și copiii. Aci făcură ovații și aclamări apoi plecară la conac. Prințul — atunci era numai prinț — ședea în fața palatului și le făcea semne amicale poporului care alerga spre el. Asta a durat vre-o 30 de minute. Cetinje încrunțat și gata de luptă stătea pe câmpul din marginea orașului, așteptând numai ordinul de plecare.

Dacă *Nichita* ar fi voit, în aceeaș seară pe toate culmile s'ar fi aprins focurile, cari erau semnul de chemare la luptă, și dacă voia el în decurs de 30 de minute ar fi început să bubue tunurile. *Nichita* n'a voit însă atunci, și astfel nu s'a întâmplat nimic... Acum însă el a voit și câtă vreme celelalte state balcanice mobilizează regele Muntenegrului a și plecat la luptă, ba lângă Podgorița a și fost săpat primul mormânt, în care au fost așezați pentru vecie eroii amuțiți.

x *Adolf Nadler*, fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta* VIII. str. *Prater* 2. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x În sfârșit nu mai pricinuieste multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadouri ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui *Fischer Mór*, *Arad*, *bulev. Andrassy nr. 20*. Asortiment bogat de cadre iettine. Telefon nr. 568.

x **Pastilele de piept ale lui Egger** sunt cu efect sigur și grabnic în contra tusei, răcelei și flegmei. Sunt neintrecute ca leac în contra durerii de gât și a înădușelei. Nu strică stomacul, au un gust foarte bun! Se pot căpăta în fiecare farmacie (apotecă) și drogerie. Cutia costă una și două coroane. Cutia de probă: 50 fileri. Depozitul (magazinul) principal: *Dr. Egger Leo* și *Egger I.* *Budapest* VI., *Révai* utca 12.

x Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, ram, rachiu și coniac. **Esență pentru 1 litru 50 fileri.** *Rachiu* alauș, *Anisotte*, *Piersică*, *Benedictin*, *Chartreus*, *Pere imperiale*, *Amar*, *Châmin*, *Cafea*, *Coniac*, *Marasquino*, *Roze*, *Vanilia*, **Esență pentru 1 litru rum**, de *Amanas* și rum de *Iamaica* 32 fileri. **Esență pentru 1 litru rachiu de prune**, de drojdii și trebere 20 fileri. **1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** **Părul cărunt** și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „**IDEAL**” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la *Fekete Mihály*, drogerie la „*Inger*” în *Murás-Osorheiu* (*Marosvásárhely*).

x **Németh și Király**, eroitorie pentru domni Cluj, str. *Kötő ú.*, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit etofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardosii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodade, conform model. *Rusăw* on. public pentru sprilinierea și mai departe.

x **Cuptoarele „Cora”** reclamá puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la *ferăria Pöhm János*, *Arad*, piața *Libertății* (*Szabadságtér*). (P. 427—28).

x *Irma Lichtig*, proprietara salonului de pălării de modă din str. *Weitzer János* Nr. 5, aduce la cunoștința on. dame, că s'a rentors din strălănitato, unde s'a făcut cumpărări pentru salonul d-sale. (Li 407).

Ultima oră

Austro-Ungaria nu va rămâne neutră?

Berlin. — Lui „*Morgenpost*” i se comunică din *Viena*, că *Austro-Ungaria* face pregătiri să intre în sandjagul *Novi-Bazar*.

Corespondentului lui „*Vossische Zeitung*” i se comunică din loc competent, că *Austro-Ungaria* nu vooeste să rămână neutră și că în privința aceasta ea nici nu mai tratează cu ministerul de externe al *Rusiei*, deoarece ea vooeste să-și asigure „mână liberă”.

Știri din Turcia.

Constantinopol. — În *Constantinopol* curentul contra guvernului pentru promiterea reformelor macedonene se manifestă din ce în ce cu mai multă indignare. Sub presiunea opiniei publice guvernul nu mai vooeste să primească nici o intervenție din partea marilor Puteri și nici nu-și va îndeplini promisiunea făcută în privința reformelor.

Constantinopol. — Sultânul a lansat la orele 10 o iradee prin care ordonă mobilizarea flotei.

Constantinopol. — Ministerul de război publică un comunicat oficial în care se spune, că după o luptă foarte crâncenă trupele turcești au reocupat dela muntenegreni colina *Zagzale*.

Sedința delegațiunii ungare.

Delegații ungari s'au întrunit azi înainte de amiază în sedință plenară. Referentul *Papp Géza* prezintă proiectul asupra bugetului Bosniei și spune că dorința reprezentanților Ungariei este ca interesele comerciale ale Ungariei să fie considerate într'o măsură mai mare decât până acum, deoarece și echitatea o preținde aceasta. Sedința a durat până târziu după amiază.

MANDAT.

Aceluia care cu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest cupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

ca 125-100

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta *Bulev. Andrassy nr. 20*

— palatul *Fischer Elz* —

ORONIA SOCIALA

Mulțămită publică,

aducem on. direcțiuni a bănoii „Ajutorul din Șinea-mare pentru marele dar de 160 cor. ce li-s'a dat celor 16 familii românești năpăstuite de foc în 14 August a. c.

Călvășdr, 8 Oct. c.

Demetriu Deac,
adm. paroh gr.-cat.

Ioachim Dragota,
primar.

Serbări culturale în Dicosâmărtin.

Comitetul despărțământului Dicosâmărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” constată cu plăcere deosebită, că serbările culturale aranjate în orașul Dicosâmărtin la 28 August 1912, cu prilejul adunării generale ordinare, au avut un succes deplin, atât moral cât și material. Serveste spre satisfacție comitetului faptul, că la serbările acestea s'a prezentat o masă mare de țărani și așa zicând toată inteligența română de pe teritoriul despărțământului și din vecinătate, așa că serbările au câștigat coloritul unor manifestațiuni grandioase culturale și naționale românești din aceste părți. Comitetul este convins, că rezultatul strălucit al acestor serbări este a se atribui în primul rând conlucrării solidare a inteligenței române și apoi jertfelor aduse de toți, cari au luat parte la serbări. Toate punctele din program au fost executate spre mulțămirea și îndestularea tuturor.

Comitetul își ține de plăcută datorie a aduce mulțămirea sale femeilor și fetelor române, precum și domnilor cari au binevoit a colecta, a aranja obiectele respective și a sta în ajutor la aranjarea expoziției de țesături și cusături românești.

Tot în acest loc constată comitetul, că expoziția de țesături și cusături românești a fost aranjată cu mult gust artistic, din care cauză a și fost cercetată de mulți țărani și țărance, precum și de inteligența română. Ba ce-i mai mult, cu toată rezerva publicului străin, expoziția a fost cercetată și de multe dame din societatea înaltă maghiară din orașul Dicosâmărtin, atât în ziua serbărilor, cât și în ziua următoare. Cercetătorii expozițiunii au binevoit a dărui sume benevole pentru acoperirea cheltuielilor avute, cari fac în total: cor. 67.98, pentru care faptă marimimoasă cu toții primească mulțămirea comitetului.

Totodată constată comitetul, că la concursul de lucrări au intrat patru lucrări, iar din aceste două a fost premiate, și anume 15 cor. a primit d. Iustin Teglariu, preot în Deag, și 10 cor. dl Aurel Nan, învățător în Chinciug. Față de expoziția de jocuri naționale publicul românesc a arătat un interes deosebit, prezentându-se cinci grupe: din orașul Medias, din comunele Bobohalma, Cetatea de baltă, Chinciuc și Sonestelnic. Jucătorii au secerat aplauze prin jocul lor original. Comitetul, în calitate de juriu, neputând face vre-o deosebire între cetele prezente, a conferit pentru fiecare un prânz de 20 cor., cu excepțiunea cetei din Medias, care cu privire la speșele ce le-a avut, a primit 30 cor.

Un punct culminant al serbărilor a format producțiunea teatrală a unei societăți de diletanți din Blaj, de sub conducerea maestrului I. Mureșan, care prin prestațiunile sale artistice a stârnit admirația tuturor.

Pentru serviciile prestate la primirea și încvartirarea oaspeților comitetul mulțamește comisiunii alese spre acest scop; asemenea și dlui Atanasiu Beșa pentru aranjarea succesei a întrecerii de jocuri naționale, precum și dlui Dr. Alexandru Simon pentru serviciile aduse la aranjarea producțiunii teatrale și a petrecerii cu dans.

În genere mulțamește tuturor aceluia, cari fie că au făcut suprasolviri, fie că prin prezența lor și prin jertfele aduse, au contribuit atât la succesul moral, cât și la cel material deplin al serbărilor. În numele comitetului:

Dr. Romul Boila, director.

„Astra” la Mintiul-românesc.

Correspondență ocazională.

Adunarea generală cercuală a despărțământului Năsăud al „Asociațiunii” a fost convocată pentru ziua de 22 Septembrie st. n. a. c. în comuna fruntașă Mintiul-românesc. Vremurile de tot grele — poduri vechi, de sute de ani, au fost măturate de valurile înfuriate ale Someșului — n'au permis tuturor membrilor interni ai comitetului despărțământului să se poată prezenta la fața locului. Au putut totuși străbate de dimineată zeloșii profesori dela gimnaziu, Vasile Bichigeau și Ioan Bujor, cari s'au îngrijit de executarea parțială a programului, anunțând totodată continuarea ședinței pe cea mai apropiată zi de sărbătoare. În această zi d. profesor Bichigeau a prezidat adunarea, deschizându-o printr-o frumoasă vorbire, în care răstălmăcește pe înțelesul tuturor însemnătatea „Asociațiunii”, trece apoi la însemnătatea principală a sărbătoarei, care a adunat atâta lume aleasă la olaltă, amintind, că anul acesta se împlinesc 100 de ani dela nașterea unuia dintre cei mai valoroși bărbați ai neamului românesc, George Barițiu, al cărui leagăn a fost chiar această vale a Someșului, care a dat neamului românesc atâția mari bărbați. Dați acuma uitării. Domnul Bichigeau în frumoase cuvinte populare schițează viața laborioasă a acestui mare și luminat apostol, arătând totodată și munca acestui bărbat pentru deșteptarea noastră națională.

După citirea acestei prelegeri adunarea vizitează expozițiile decopii și cea etnografică a acestor harnici poporeni și totodată se notează și premiile pentru cei ce s'au distins la aceste expoziții.

Seara la 7 ore a aflat loc o reușită producțiune teatrală și muzicală cu concursul harnicilor plugari din comuna Rodna-nouă (Șant), cari n'au cruțat timp și osteneală, venind aici dela o depărtare de 60 km., conduși fiind de harnicul învățător V. Tămașiu. S'a cântat „Lăcina gintă”, „Am un leu”, „Bagă Doamne luna-n nor” și „Știi măndro”..., s'a predat dialogul comic de Em. Suciu: „A plecat la târg de vite”, monologul comic „Herșcu Boccegiul” și comedia lui Kotzebue „Otravă de hârciogii”, toate de cătră țărani plugari din Șant. Harnicilor feciori, cari prin producțiunile lor ne-au delectat și pe noi cei cu gusturi mai rafinate, și cari prin jocurile lor atât de bine succese ne-au făcut să trăim câteva momente plăcute, le exprimăm și pe calea aceasta acum cele mai călduroase mulțămiri. Ce pot să facă Șențenii o dovedește mai bine programul acesta, destul de variat și de bogat, care numai spre laudă poate servi atât flăcăilor și fetelor din Rodna-nouă, cât și conducătorilor și îndrumătorilor lor firești, căroa numai cinste le-au făcut. După producție a urmat joc până'n zori.

A doua ședință s'a ținut la 27 Septembrie n. a. c. în ziua „Înălțării sfintei cruci”, fiind prezenți toți membrii comitetului.

Printr-o călduroasă cuvântare, președintele, profesorul Ioan Păcurariu, cere mai întâi scuze că din cauza puvoaielor cari au acoperit toate împrejurimile Năsăudului, sosirea la Mintiu pe ziua stabilită a fost cu totul imposibilă; apoi deschizând adunarea cu cuvinte instructive și remăiestrite, dă cuvânt secretarului.

Din raportul secretarului, d. Emil Tișca, reiese, că „Despărțământul Năsăud” a fost și în anul acesta unul din cele mai active despărțăminte ale „Asociațiunii”. Dela ultima ședință a despărțământului, ținută în Rodna-nouă în vara anului trecut, până azi s'au ținut 69 prelegeri și șezători populare în 19 comune și s'au reorganizat și agenturile din celelalte comune. Tot în decursul anului expirat s'au înstituit 5 biblioteci populare nouă și s'au înființat și 5 agenturi nouă, având astfel de prezent agenturi în toate comunele aparținătoare acestui despărțământ. În luna Aprilie a anului curent și-a început activitatea „Reuniunea de costum și valorizare din Năsăud”, care progresa chiar peste așteptare. S'a pus temelia altei reuniuni de acest fel în comuna fruntașă Telciu. Pentru viitor comitetul ia asupra sa sarcina de a redacta separat o „bibliotecă popo-

rală”, al cărei început îl va forma o broșură, care va tracta „Istoria graniței.”

Din raportul casarului Dr. Tudor Moșil reiese că despărțământul și în cele materiale ocupă un loc de frunte. Apoi președintele, arătând părinților marea însemnătate a îngrijirii băieților din punct de vedere sanitar, la propunerea comisiunii anume aleasă pentru acest scop, premiază cu câte 6 coroane copiii cei mai bine îngrijii și mai sănătoși și împărțește mai multe diplome de recunoștință pentru diferite țesături expuse cu prilejul adunării generale a despărțământului.

Profesorul Cornel Sanjuanu atrage atențiunea celor adunați asupra însemnătatei „Tovărășiiilor satești”, fiind ascultat cu mult interes. În sfârșit d. profesor Emil Domide spune pe înțelesul poporului multe sfaturi frumoase și instructive despre: păstrarea limbii, a legii, a portului și a moșiei strămoșești, îndemnând totodată țărănimea la îmbrățișarea meseriilor și a negotului și insistând mai cu seamă asupra „Tovărășiiilor de consum și valorizare”. Această a fost poate prelegerea care a fost ascultată cu mai multă atențiune, iar conferențiarul s'a dovedit și de astădată a fi unul dintre cei puțini, cari știu și pot vorbi țărânului nostru din inimă la inimă, fără frazeologii de savant.

De încheiere țin să mai adaug, că primirea făcută reprezentanților comitetului, precum și tuturor oaspeților din partea familiei domnului protopop Ioan Bulbuc și a tuturor locuitorilor din comună a fost cât se poate de călduroasă și peste toate așteptările. Cu drag ne vom aduce aminte de plăcutele ceasuri petrecute în sânul acestei ospitale familii, care și-a dat atâta osteneală, pentru cât mai splendidă reușită a acestei adunări generale. **Correspondent.**

PAGINI RASLETE.

Marea*)

De Maria Cloban.

I.

O dorisem atât de mult. În copilăria mea între munții acoperiți cu brazi, când priveam cerul albastru fără nori, totdeauna visam de mare. Mi-o închipuisem întotdeauna cum e cerul — iar când vedeam norii izbîndu-se cu putere unul de altul, totdeauna mă gândeam: așa va fi marea când adăncurile ei se mișcă! — Și așa am aflat-o. Când am zarit-o pentru prima dată, marea se sluciuma. Era toată, toată numai valuri și spumă; numai urlete înfiorătoare leșeau din adăncurile ei. În sânul ei fierbea poporul nămiei, și în sbuciumul și nemărginit se islea de stînci cu atîta putere, că valurile ei se zdrobeau, și măcinate ca o spumă albă se înălțau sus, sus, pentruca de acolo să cadă, și să înceapă lupta din nou: să înceapă lupta contra a tot ce i se pune în cale le o oprește și nu-i lasă libertate deplină. Ea se revoltă contra jugului, și luptă pentru libertate... Când am văzut marea așa năvalnică, așa de rășunătoare și rășboinică, mi se pare, că văd un erou care se frînge pentru un ideal; care moare luptînd pentru libertatea poporului său... Așa o marea în nămie! E cutezătoare, grozavă! În mânia ei ea geme, se frîmăntă, fierbe, vîeste, urlă — iar după câteva ceasuri de sbucium, revine — tremură, și adoarme...

Zoile o ață zîmbind. Primele raze transalirii carvin de-i sărută fața cu gingășie, sunt primite la sânul ei cu iubire. Ea le desmierdă, și când soarele în toată frumuseța lui, cu tot focul și splendoarea lui coboară să o adăurească și desmierde, ea atunci tresare ușor, și soarele ei sunt numai farmec, numai poezie. Și atunci în adăncurile ei se începe viața. O multime de popoare alăpostite în adăncurile ei misterioase, se deșteaptă se mișcă... Uriași despoți, lacomi egoști, și tirani fără suflet, ies din culcușurile lor și se începe și acolo lupta: lupta pentru trai, lupta pentru existență. Neînțeleptatea, lăcomia, nesățul și a-suprirea se manifestă și acolo ea și pe uscat. Dorul de a subjuga, de a răpădăpturii altora, de a nimici pe cei ce cutează a lea și ei la suprafață. — toate, toate seamănă cu viața celor de pe uscat.

Cel mai tare, cel mai puternic, să răpună, să nimicească pe cel mai slab. Cel mai istet și viclean lipsește

*) Din volumul ce va apărea în curînd.

de libertate, de viață, pe cei mai creduli: pe cei mai slăbuți — și toate, toate acestea pentru ce? Pentruca despotii îngâmfati și tiranii fără suflet să se poată îmbuibă, să poată avea belsug în toate...

Și când în adâncuri asupritorii celor slabi se mișcă, atunci milioanele de popoare gănganii mărunte fug, fug, speriate, revoltate — fug și numai după ce văd frumuseța soarelui, se liniștesc. Soarele nemărginit de drept el împarte căldura sa pentru toți la fel — iar marea gânditoare și senină leagănă la sânul său pe toți cei asupriți și cu iubire de mamă care iubeste pe toți copilașii ei deopotrivă, ea desmiardă și mângăie pe cei alungați.

Soarele sue din ce în ce mai sus, și de acolo din înălțime, împărțește dragostea sa nemărginită peste întreg pământul, dar se vede, că preferită e maroa, căci el îi dă chipul lui, și-i imprumută din bogățiile sale — și atunci marea e ca o regină îmbrăcată în purpur, în aur și în opal, opal mult, mult, mult.

Apoi soarele se îngrijește de toată lumea. De popoarele de pe întinsul imens de apă, ca și de cele de pe uscat, căci soarele e drept, și pentruca e drept, e mare. Dreptatea e măreață. Doar nimic nu e mai măreț decât dreptatea! Și cu toate acestea dreptatea e așa de rară, și soare numai unul!...

Ce binefacere ar fi pentru omenime dacă toți cei mari ar fi ca soarele — drești, buni și miloși — ca tot graiul lor, și faptele lor, să fie blândețe, iubire și dreptate. Așa ar trebui să fie, dar dreptate e puțină și soare numai unul!...

Adevărul scade mereu, se împuținează, pierde — iar minciuna și nedreptatea sporește, se întărește și ajunge din ce în ce mai mult la putere. Ea dominează, iar adevărul e hăduțit, e asuprit și umilit!...

Pe molla se adunau privitori mai mulți. Admiram peștișorii de culoare aurie, și ne revoltam când vedeam goana contra lor, căci ei în fiecare clipă trebuiau să se deie în laturi să facă loc câte unui rac, sau paianjen de mare scârbos. „Vezi”, zise unul dintre privitori, „vezi câtă nedreptate și aici în adâncurile mării! Vezi ființele acele gingașe, drăgălașe și alese, cum trebuie să cedeze, să fugă în laturi ca să facă loc mitocanului lacom! Acelaș joc, și aceeaș ironie a sortii pe tot locul! Eu, peștișorilor aceloră le-aș face loc între florile ce se văd legănate de tremurul apei — le-aș face palat din comorile mării și le-aș aserpe pe pat din cele mai alese flori ale împărăției adâncurilor. Acolo aș aduna pe toți cei buni, pe toți cei blânzi și pe toți cei cari iubesc adevărul — și dreptatea, iar pe cei îngâmfati, cari se târă și cari se agată de orice murdărie numai ca să ajungă la țintă, pe aceia pe toți, pe toți i-aș arunca în întunecimea adâncurilor.

Dar și aici, ca și pe uscat, e acelaș joc, și aceeaș ironie a sortii!...

Marea se liniștise, strălucea în frumuseța ei fermecătoare. Se apropie un vapor, el taie brazda lungă de spumă de-a lungul apei, și aleargă triumfător înnaite... Un murmur jalnic trecu prin aer, apoi iar liniște... Marea cu fruntea încrățită se mișcă, oftează, suspină, și apoi iar adoarme... Fața ei e liniștită, numai în adâncurile ei e viață, că marea e o împărăție mare. Ea e bogată în frumuseți și comori. Florile din adâncurile ei sunt atât de gingașe și frumoase... Ea perlele — o perlele, minunatele perle! N'are nici o împărăție atâtea comori ca marea! S'apoi popoarele. — Sunt și acolo de tot soiul. Și sunt cântece frumoase, cântecele triste ce ies din valuri, și cântecele de iubire ale undelor. — Glasurile, șoptele undelor sunt atât de fermecătoare și misterioase, că te captivează, și de ce le-ai asculta mai mult, le-ai mai asculta, — și când undele grăiesc, fel de fel de povești vin în sufletul omului cu ele deodată!...

Și stând pe marginea mării, mi-a venit și mie în minte o istorioară tristă pe care încă în copilăria mea o cetisem undeva. Îmi venise în minte ca complectare a celor auzite pe molla — că adevărul total, totul ar fi minciună, și ceea ce crezi despre prieteni, despre ai tăi, tot, tot... E imposibil. Nu, aceea nu se poate!... Nu, nu voiesc să mă las stăpânită de această credință dureroasă! E adevărat că sunt multe decepții, — că în viața pe uscat, ca și în adâncurile mării, trăiesc atâtea și atâtea lighioane, atâtea ființe târâtoare, cari n'au altă chemare decât să distrugă, să distugă tot, tot ce idealul, ce însuflețirea sfântă zilește!... Dar pentru aceea tot există și adevăr! O, da există! Povestea care-mi vine mie tot mereu în minte va fi numai o întâmplare tristă, numai o excepțiune. Da în tot cazul e așa. O prietenă mă agrăiește: „Ia ce te cugeti de ai deveni atât de tristă?” Li spun, și-i mărturisesc, adevărul. Unele de câte ori aud afirmări ca cele de mai înainte, totdeauna se deșteaptă în memorie o poveste — să-i zicem așa — fiindcă de poveste o consider și fiindcă ești curioasă să știi, iată și-o spun:

Zice, că într'un oraș, țara nu importă, a trăit odată un june cu suflet nespus de nobil și bun, care pe lângă cultura lui superioară avea și o înfățișare simpatcă și plăcută, iar pe de-asupra o moșie întinsă și un venit anual de câteva sute de mii. Prin urmare, nu era avizat să caute zestre când se va însura, și nici n'a căutat. S'a căsătorit cu cea mai frumoasă femeie ce avea țara lui. Fericirea în care trăiau nu se poate descrie. Bucuria bărbatului era surisul soției lui, iar fericirea ei, să-l vadă pe el îndestulit. El îi pândea gândul, și-i împlinea tot ce crede a-i face bucurie, dar după vre-o doi-trei ani de fericire neturburată a urmat durerea, căci de multe ori soarta e invidioasă, și unde e mai mare fericirea acolo aduce durere — căci așa se zice, că soarta e invidioasă, ei nu-i place să vadă tot numai fețe senine, ci se bucură mai mult de lacrimi.

A sosit dar soarta, ea soția bravului om să moară. Durerea lui era nemărginită — și nu era nimic pe fața pământului ce l'ar fi putut mângăia, ce l'ar fi făcut să uite. A ridicat soției sale un monument pe care era scris: „Aici odihnește cea mai nobilă ființă, cea mai iubitoare și credincioasă soție!” și acel monument era totdeauna încercat cu flori proaspăte, stropite cu lacrimile soțului nemărgăiat. Așa trecea timpul, a trecut o vară plină de durere și de sbucimare și a venit toamna cu ziua morților. Catolicii serbează ziua morților în Noemvrie.

Se zice, că sufletele celor răposati, toamna, la ziua morților, totdeauna și-ar primi forma avută, și dacă cineva cutează să pândescă la mormânt, le poate vedea.

Despre acest lucru auzi și bărbatul îndurerat și se gândi: La ziua morților — da, atunci, am să pândesc la mormânt, poate voi mai putea-o vedea odată! Și așa a făcut. A cumpărat o mulțime de flori, le-a sărutat plângând și le-a așezat pe mormântul și monumentul ei. L-a îmbrățișat piatra mormântului, a udat-o cu lacrimi, apoi istovit de durere s'a ascuns în apropiere.

Lângă mormântul, unde veghia soțul, mai era un monument lângă care odihnea odihna eternă un bărbat de stat vestit, un politician încercat de decorațiuni și glorie, — pe acel monument sta scris: „Aici odihnește cel mai mare diplomat, cel mai distins luotător național care toată viața și-a jertfit-o pentru binele neamului. Glorie și onoare se cuvine acestui idealist și binefacător nobil și milos!...”

Timpul trecea încet. Luna se legăna pe cer și plutea încet pe calea ei vecinică... Până la 12 ore, când avea să fie momentul înflorător, mai erau câteva minute, — când deodată se auzi ceva sgomot... Groapa politicianului se deschise, și din ea apărură o umbră înfricoșată, cu privirea sălbatecă și cu o înfățișare plină de ură. Se aplecă și lua de jos o piatră, cu care începu a lovi pe rînd toate cuvintele de pe mormânt zicând: „Ce minciuni infame! Eu am adus cândva vre-o jertfă?... Ha, ha, ha! Eu am luptat pentru binele neamului? Minciună, minciună! — Idealist? Nobil? Eu milos? Ha, ha, ha! Ce minciuni, minciuni, minciuni!... Eu n'am fost alta decât un comediant care și-a știut juca rolul bine, și pe sârmanii oameni creduli și cinstiți i-am amestecat cu fraze goale. Idealul mi-a fost speula, și nimic, nimic n'am făcut fără interes!... Nobleta mea și mila? — mi-au fost îngâmfarea, am fost un îngâmfat și un șarlatan speculant!... Ah dacă aș putea da jos aceste cuvinte, poate atunci m'aș putea odihni! — și lovea, lovea cu putere minciunile de pe monument. Dar iată, că până când omul de stat se sbătea la mormântul lui, și florile de pe monumentul soției jelite începură a tremura, și dintre ele răsări întocmai ca un luceafăr — frumoasa — a cărei bărbat se afla în apropiere care de lucrăria revederii era să sară să o cuprindă în brațe — când, deodată și frumoasa umbră se repezi la monument, și începu a-l lovi întâi cu pumnii, apoi se plecă și ea și lua o piatră cu care lovia neîncetat cuvintele „iubitoare”, și „credincioasă” zicând: „Ce minciuni cu coarne!” Jobitoare? Ha, ha, ha! Vezi închipuitul naibii! — Nu l-am iubit niciodată, și dacă totuși l-am luat de bărbat am făcut aceasta pentruca mi-a asigurat un trai tihnit!” — iar când ajunse la cuvântul „credincioasă” risul ei argintiu se auzi din nou, și apoi lovind cu putere în acel cuvânt zise: „Credincioasă?” Nebunul, nu bănuia cât de mult l-am înșelat — chiar și moartea mi-a venit din aceea, că am răcit venind dela întâlnirea avută cu prietenul lui!...

Începu un vânt ușor. Marea se svârcolea cu neastâmpăr, iar valurile gemeau dureros!...

Prietenă mea sta nemișcată, la urmă șopti înduioșată: „Dureros, teribil de dureros și cazuri de aceste fără inoială există, avem și noi destule. Nu trebuie decât să mergem colea prin parc, și vom vedea și noi multe adevăruri!...”

Conversația noastră fu întreruptă de un plânsot de copil. Era un sârman copilaș palid și rahitic, îl lăsase

servitoarea jos și ea își petrecea cu matrozii și cum era sârmanul copil slab căzu și își lovi mânuțele de piatră. Atunci veni servitoarea și-l lovi cu palma peste gură să tacă, iar mama acelu copilaș slab și palid ședea pe strand gătită ca o păpușă de modă, — lângă ea un ofițer de marină. Ii făcea curte!...

Bărbații ăstorfel de femei, de s'ar nimeri odată la ziua morților lângă mormântul lor, poate ar avea și dânsii ce auzi!...

Cel puțin după moarte, vorbesc și astfel de ființe adevărate!...

Bibliografie.

Au apărut:

Dr. Vasile Lochița, Patriarhul Ciril Lukaris, confesiunea pseudolucariană și urmările ei. Pagini din istoria Bisericii ortodoxe. (Caransebeș 1912, prețul 50 fileri.)

La Revue roumaine, Nrii din 5/18 Sept și din 20 Sept. 3 Oct.) Redacția str. Lucaci, București.

A apărut: **Ioan I. Dem. Agraru, La frații dela Pind** (Note de excursie). Ploiești, 1912. Pretul 50 bani.

Această broșură interesantă descrie călătoria făcută în 1/20 Aprilie 1911 în Macedonia de către o ceată de excursioniști din România. Subtilul spirit de observație al autorului, ne redă în icoane admirabil prinse, starea economică și culturală a fraților noștri dela Pind.

I. Ursu. Un manifest românesc tipărit cu litere latine al împăratului Leopold I din anul 1701 (Extras din analele Acad. Rom. Tom. XXXIV, Mem. secț. ist.) cu un facsimile. Prețul 30 bani.

POSTA REDACȚIEI.

Liviu. „Răvașul” în versuri trimite-l deadreptul d-soarei „respective”. Po noi nu ne interesează „frigul din satul d-tale”.

Dul din Cernăuți, care ne trimite o corespondență neiscălită despre deschiderea dietei de acolo, îi spunem, că la „Românul” nu primim corespondențe cu injurături, fie acele la adresa democrațiilor sau naționalistilor. Acelaș lucru îl spunem și dlui profesor care ne-a scris despre împăcarea tinerimei universitare. Corespondențele serioase, imparțiale și iscălite la publicăm cu plăcere ori când.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Vasile Popovici, Sîrta. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.

Teodor Ioaneș, Becicherecul-rom. Am primit 7 cor. abonament pe cvart III. 1912.

Gerasim Mărginean, inv., Mănărade. Am primit 14 cor. pe sem. II. Ziarul se expediază regulat. Reclamații la postă.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRÓ magazin de piano
BUDAPESTA, Váci-körut nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de piano vechi
[E 349—20]

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

Manuale folosite și noi

pentru toate instituttele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare cu 1 Nov. a. c. în cancelaria subscrisului

Dr. Ion P. Olteanu,
adv. Magyarlâpos.

(O 472—12)

Schimbare de hotel.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public. precum și cunoșcuților prietenilor, că am cumpărat

Hotelul—Savoy și restaurantul

din Budapesta, VIII. bulev. Iózsef nr. 16

Săli speciale pentru bancheturi și nunți. Seara concertează orchestra lui Kurina Simi. Roagă binevoitorul sprijin.

Szabó Tivadar, proprietar.

Directorul hotelului „Stefania“, și a cafenelei „Oranger“, din Abbazia și proprietarul cafenelei „Impion“. (E 383—10)

La firma **IOAN COMȘA și FIU** în Săliște (Szelistye) află aplicare sub condițiuni favorabile

un comi harnic

(manufacturist este preferat) și un

practicant

tînăr din familie bună, absolvent de cel puțin 3 sau 4 clase gimnaziale, reale sau civile.

(Co 485—3)

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noutățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de dolin. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin :

Amtmann M.
Arad, str. Zrinyi.

(A 308—10)

ANUNȚ.

Pentru o mină de cărbuni din România se caută un maister minier (obersteiger) în următoarele condițiuni:

Să fie absolvent al unei școale minere (bánya iskola) să aibă o practică de mai mulți ani la o mină de cărbuni, să fie sănătos și energie capabil de a da ajutor la măsurătoare cu busola și teodolitul.

Români și cei însurați se preferă. Petițiunile în care se va arăta și pretențiunile de salar și la care se va alătura o copie legalizată de pe actele de studii se vor înainta administrației ziarului „Românul“. (Li 458—6)

Prăvălie de instrumente muzicale de vânzare.

Tot aci, din cauza desfaceri prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.

Va 330—8

Arad, str. Asztalos nr. 5.

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și :: :: nu se frâng. :: ::

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. **BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR** de Márftfa.

(Ku 154—30)

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestel stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **Dr.-ului PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, armările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceoace privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12 ore a. m. Tratament și cu **Ivar Ehrlich 606.**

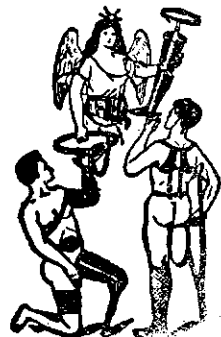
Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Nöemvre IV., Muzeum-körut 13.

SIGISMUND LAUTER

mănușer și bandagist.

VĂRȘET—Versecz Promenada Andrassy
(Edificiul „Casel de păstrare“.)

Oferă bandage proprii recomandate de cei mai buni medici, **corsete, bandage pentru pânțec, irigatoare, suspensorii, vată** (bumbac), **legătoare**, apoi cele mai excelente prezervative pentru femei și bărbați, mănuși și parfumuri, cu prețurile cele mai convenabile.

Serviciu prompt!

(La 373—10)

(E 382—12)

SANATORUL JÁNOS

: obstetrică :
și gynecologie

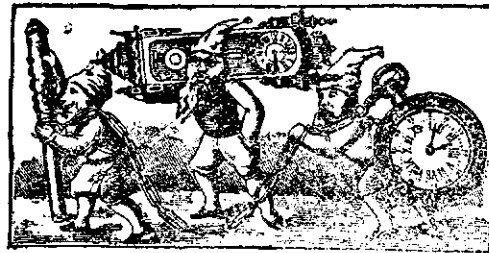
o o o

Profesor: **Dr. BÄCKER JOZSEF.** — Medic-șef:
Dr. TOTH GÉDEON.

BUDAPEST, Városmajor-utca.

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optici

STROBL JOZSEF

clasnornicar și giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. S 363—30

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articlii în branșa aceasta. —

Rog să cereți prețurent ilustrat. —

Go [262—53]

CORSETT CHIC

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis în Arad, piața Bocskai nr. 3 (lângă școala izrailită)

o spălătorie cu aburi specială, cu putere electrică, pentru curățirea gulerelor. Comandele din provincie se execută prompt. Dela spălătorii mai mici și dela colectori primesc gulere spre curățire modernă, cu prețuri ieftine.

Local colectiv: str. Carolina nr. 4 (vis-à-vis de lăptărie).

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă:

Ti 328—5)

văd. **Triebel Mihályné.**

GHEORGHE SZÖCS

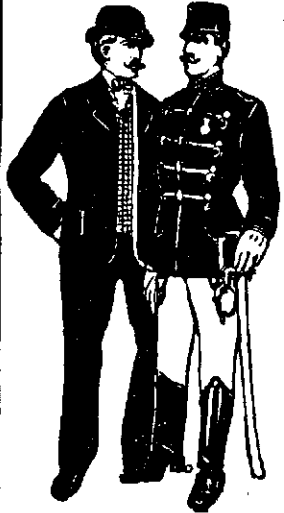
:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,

Șoseful Mihael

nr. 10.

(proprie).

So 94-40

Depozit de cele
mai nouă stoffe
indigene și din
— străinătate —
Serviciu prompt
Prețuri solide!

WEISZ**RÓZA**

salon de pălării pentru dame,
Arad, str. Deák Ferenc 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame, că m'am reîntors din călătoria mea făcută la Viena, de unde mi-am asortat salonul cu cele mai noi

**modeluri de pălării pentru
dame, — velour și plisă.**

Pălării de doliu și transformări se execută în 24 ore.
(Ve 408-10)

Sanatorul - Park

Budapesta, VI., Aréná-út 84/a (Városliget).

Secție de chirurgie, urologie și gynecologie.

Secție de chirurgie și gynecologie aranjată foarte modern și cu 4 săli de operație.

Secție urologică pentru cei suferinzi de beșică, rinichi și prostată cu aranjamente diagnostice și vindecătoare.

Fiecare își poate alege pe medicul curant.
Prețuri moderate. — Prospecte se trimit.

Telefon nr. 58-94, 52-53.

(E 451-13)

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întreprinse, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

(R 108-30)

Crema Viola are un efect neîntrecut pentru îngrijirea mânilor și a feței. După întrebuințarea de câteva zile numai, face pielea ulmitor de frumoasă, încât toți îi admiră efectul. Depărtează de pe față toate zgrăbunțele, comedoni (coși), pistuie, petele de mai și îi dă pielii o culoare albă și sănătoasă. În întrebuințarea: înainte de întrebuințare față și mâna trebuie spălată cu apă moliceică și cu săpun Viola. Pelea uscată bine e a se unge ușor de mai multe ori peste zi.

Prețul 1 cor. 50 fleri.

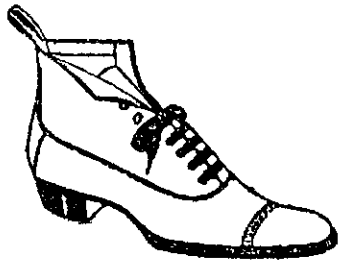
Săpunul Viola E liber de leșie, nu conține nici un fel de substagță corosivă și are un miros deosebit, mărește efectul cremei Viola în mare măsură. Prețul 1 buc. 1 cor.

Pudra Viola e cea mai bună și cea mai inofensivă. Prețul 1 cor. 50 fleri. — Se pot cumpăra dela

ELEMÉR NAGY farmacia „Pálffy”

BUDAPESTA, II., FO-utca 80 (în colțul dela Kacsá-utca)

(E 189-10)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16.50 și 20.50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD

bulev. Andrásy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Dacă tușești,
ori suferi de răgușeală să fo-
:: losești excelentul zahăr ::
Calyptol-BLEYER

O cutie 50 fl. Expedierea cu ramburs. La comenzi de 10 cutii expedierea se face franco. Are efect la orice suferințe.

Magazin de articlii pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ **ARAD** ≡
Forray utca n-rul 2.

Postavuri de reverenzi, brâuri, preotești, roșii, vâ-
: nete și negre :

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă
în stoffe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parche-
turi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte
:: articole cari nu se pot toate înșira ::

Cea mai bogată
magazie în articlii
pentru sfintele bi-
: serici și preoți :

(J 329-20)

Ultoi de vie!

Cereți imediat printr'o cartă poștală și veți primi în mod
gratuit noul catalog ilustrat

despre vițe de vie și vinuri de deal dela proprietarii cei mai mari și mai renumiți colonie de viță de vie, și școală de vițe de vie.

GYÖRGYEVICH și LAKATOS,
MARI PROPRIETARI DE VIE
SZÉKELYHID, (comitatul Bihor.)

P. T.

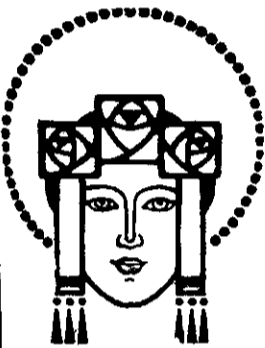
Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincie, că după o lungă călătorie de studii în Viena în institutul de artă KOZEL, fotograf de curte :

ATELIERUL FOTOGRAFIC

din MEDIAȘ, bulev. Pieței nr. 14—15, l-am aranjat conform cerințelor moderne, cu cele mai noi aparate fotografice; totodată mi-am angajat și un conducător expert pentru atelier. În urma acestora sunt în plăcuta pozițiune a sat sfice tuturor pretențiunilor onor. public. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt

Cu deosebită stimă:

IDA GUGGENBERGER.

H 381

**Una spune
celeilalte !!**

că totuși

mașinile de cusut

„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.
ARA, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239—52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anului 1912.	K.	5,003.540 78
Capitale asigurate pe viață achitate .	„	4,884.801 12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992—
	(viață	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

ANUNȚ.

O prăvălie de ferărie și coloniiale, la loc de frunte în piața orașului Szászsebes din cauză de morbo este a să preda în condițiuni favorabile. Reflectanții să se adreseze subsemnatului institut. „AGRICOLA”, bancă populară societ. pe acții în Szászsebes. (A 461-3)

Un învățător de stat
de 38 de ani cu avere 20.000 cor. dintr'un orașel montanistic aproape de centrul comitatului Caraș-Severin, dorește să se căsătorească amăsurat vârstei sale cu o fată sau văduvă onestă, cultă și din familie bună. Oferte la adresa administrației sub numirea „Agnavia”. (Ga 471-3)

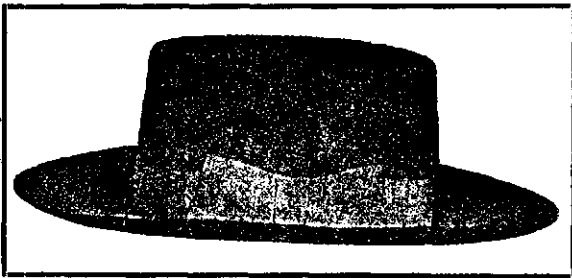
Un tânăr comerciant
în etate de 24 ani român, care are prăvălia sa proprie, voește să se căsătorească cu o domnișoară, dar pretinde ca dânsa să fie iară română și să aibe cel puțin 4000 cor. zestre. (Mu 477-2)

CAUT CA ECONOAMĂ
o femeie onestă cultă și prezentibilă vărsată în afacerile casnice, menaj și cusut, ce se recere pe lângă creșterea unei fetițe de 14 ani. Etatea până la 45 ani, ofertele se vor adresa administrației sub deviza „Nello”. (Ba 379)

Dénes și Goldman

prăvălie de modă pentru bărbați

Timișoara — Cetate (Temesvár — Belváros) strada Hunyadi.

Oferă excelențele și elegantele sale mărfuri de modă pentru bărbați. Albituri după măsură.

Prețuri fixe.

De 325 15

Telefon: 13-04

Deschidere de prăvălie pentru mode de dame.

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. publicului din Lugoj și jur, că mi-am deschis zilele trecute un:

Magazin pentru mode de dame**manufactură și mărunțișuri pentru croitori**

LUGOJ în casa Schieszler, colțul str. Bonnaz și Szende.

În urma bogatelor experiențe și cunoștințe câștigate în această branșă în magazinele cele mai distinse din nenumăratele centre mari, precum și în urma legăturilor mele cu firmele și fabricile mari, sunt în plăcuta poziție, să satisfac cele mai rafinate gusturi.

În nădejdea că P. T. public îmi va acorda tot sprijinul

semnez cu stimă:

[Se 364-30]

George Ștefani.**Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,**

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolozsvár, Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

Planele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

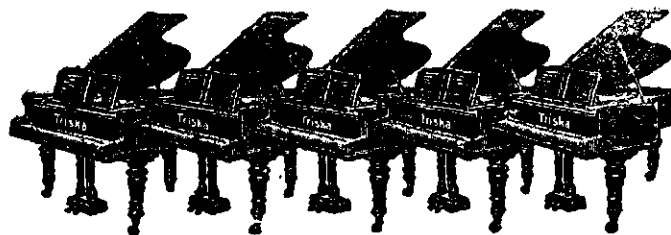
[Ti 22]

Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Prăvălie nouă!**PINTEA și KLEIN**

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4. Vis-à-vis de Librăria „Diecezani”.

(Pi 840-52)

NEUMANN M.croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::**ARAD**

No 302 Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.